

DRVNA INDUSTRIJA

CASOPIS ZA PITANJA EKSPLOATACIJE ŠUMA, MEHANIČKE I KEMIJSKE
PRERADE DRVA, TE TRGOVINE DRVETOM I FINALNIM DRVNIM PROIZVODIMA

GLASILO INSTITUTA ZA DRVNO-INDUSTRIJSKA ISTRAŽIVANJA

FURNIRI I SPER-PLOČE

DRVNA
GALANTERIJA

STROJEVI ZA DRVNU INDUSTRIJU

RAZNOVRNI SOBNI I KUHINJSKI
NAMJEŠTAJ RADNE SOBE I STOLICE

DRVNA
AMBALAŽA

REZANA GRADA ČETINJARA I LISTAČA

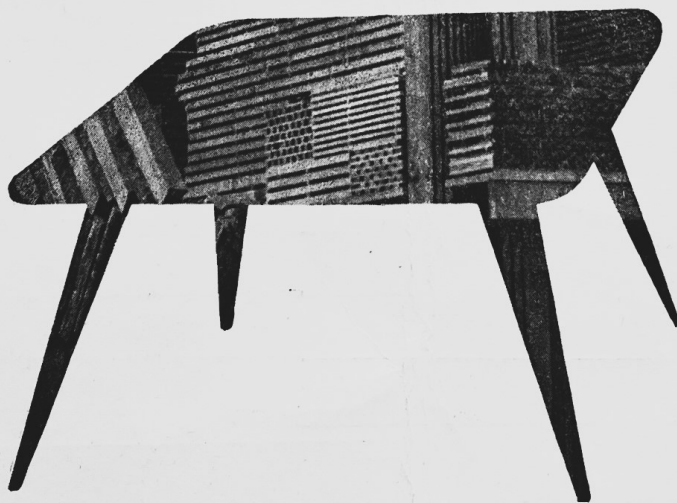
EXPORTDRVO

PODUZEĆE ZA IZVOZ DRVA I DRVNIH PROIZVODA
ZAGREB, Marulićev trg br. 18
Telegram: Exportdrvo — Zagreb; Telefon: 36-251, 37-323
OBAVLJA NAJPOVOLJNIJE PUTEH SVOJIH
RAZGRANATIH VEZA

PROIZVADACI, KORISTITE NAŠE USLUGE

IZVOZ:

REZANE GRADE LISTAČA
REZANE GRADE ČETINJARA
DUŽICA HRASTOVIH
CELULOZNOG DRVA
OGRJEVNOG DRVA
ŽELJEZNIČKIH PRAGOVA
UGLJA SUMSKOG I RETORTNOG
SPER- I PANEL-PLOČA
FURNIRA, PARKETA
SANDUKA, BAČAVA
STOLICA IZ SAVIJENOG DRVA
RAZNOG NAMJEŠTAJA
DRVNE GALANTERIJE
STOLARSKOG ALATA I TEZGA
ČETAKA I KISTOVA
TANINSKIH EKSTRAKTA

**TIMBER AND ALL WOOD
PRODUCTS EXPORT
TROUGH THE WORLD**

DRVNA INDUSTRIJA

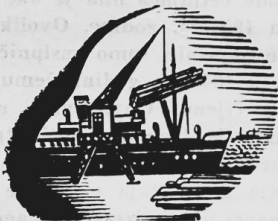
GODINA VI.

OŽUJAK 1955

BRJ 3

Ing. STJEPAN ŠURIĆ:

NAŠE DRVO NA DOMAĆEM I INOZEMNOM TRŽIŠTU

Sve do zaključno 1951. godine trgovina drvetom nije bila slobodna. Planovima proizvodnje bila je određena minimalna proizvodnja, a planovima distribucije bila je određena trgovina, t. j. bile su propisane količine, koje su proizvođači imali da isporučuju određenim potrošačima, i to uz propisane cijene. Počev od 1952. godine trgovina postaje slobodnija, planovi distribucije su ukinuti, ali cijene još nisu slobodne. Propisi o cijenama postepeno se oblažavaju tako, da se krajem 1953. godine i u prvoj polovini 1954. cijene formiraju potpuno slobodno. No u drugoj polovini 1954. godine donose se propisi o progresivnom porezu na najmasovniji i najznačajniji proizvod, jelovu rezanu građu, kojim se ujedno ograničuje prodajna cijena.

Ograničenja su zadržana samo za spoljnu trgovinu u tom smislu, što je zabranjen izvoz deficitarnih proizvoda (želj. pragovi, celulozno drvo četinjara, taninsko drvo kestena, ogrjevno drvo kestena i četinjara, jamsko drvo i stubovi četinjara), zatim sve vrste trupaca. Za jelovu rezanu građu i ogrjevno drvo određen je kontingent, da bi se osigurale dovoljne količine za domaću potrošnju. Prema izloženom, dosadnja trgovina drvetom niti u pogledu količina niti u pogledu cijena nije pravi odraz odnosa ponude i potražnje. Period slobodne trgovine opet je suviše kratak, da bi se mogli povući određeniji zaključci. Ipak, na osnovu kretanja vezane trgovine, te studirajući odnose proizvodnje, potrošnje i potreba, mogu se izvršiti neke konstatacije, koje će korisno poslužiti za proučavanje daljnjeg toka trgovine drvetom. Detaljniji studij moguć je samo za poslijeratni period, jer za ranije periode ne postoje nikakvi pouzdaniji statistički podaci.

Da bi obuhvatili jedan dulji period, radi orijentacije navest ćemo kretanje trgovine u Evropi (bez SSSR).

Struktura trgovine vremenom se znatno mijenjala, kako se vidi iz ovog pregleda (u %o ukupne mase, preračunate u oblo drvo).

	U v o z			I z v o z		
	1913	1937	1950	1913	1937	1950
Trupci i rezana građa četinjara	64	49	42	56	39	38
Trupci i rezana građa liščara	6	6	8	3	3	5
Jamsko drvo	7	7	5	7	5	4
Celuloza i proizvodi iz celuloze	20	33	41	30	50	50
Ostalo	3	5	4	4	3	3
Ukupno:	100	100	100	100	100	100

Iz ovog se pregleda vidi, da rezana građa četinjara sve manje sudjeluje u trgovini drvetom, i da više nema dominantan položaj. Na prvo mjesto stupa celuloza i proizvodi od celuloze (papir, rayon). Rezana građa listača je, naprotiv, u porastu, naročito poslije Drugog svjetskog rata. Trgovina jamskim drvetom je u padu, što se dovođi u vezu s malim porastom proizvodnje rudarstva, naročito uglja, i zamjenom jamskog drveta s ostalim materijalima.

KRETANJE PROIZVODNJE I POTROŠNJE

U posmatranju kretanja proizvodnje, potrošnje i trgovine drvetom razlikovat ćemo tri perioda: a) 1946/47. godinu, kada je u periodu obnove proizvodnja vrlo niska; b) 1948/50. godina s naglim porastom proizvodnje, koja je bila forsirana radi povećanja izvoza, kako bi se nadoknadili gubici izazvani kominformovskom rezolucijom. U ovom periodu znatno su pojačane sječe, osobito u četinjačama; c) 1951.—1954. god., kada se obim sječa spustio na podnošljivu visinu i kada se proizvodnja prilično stabilizovala.

Kao potrošnju uzet ćemo razliku između proizvodnje i izvoza. Ovo nije potpuno tačno, jer se ne vodi računa o promjenama u zalihama, ali, kako se upoređuju periodi od više godina, promjene u zalihama ne mogu znatnije utjecati na godišnji prosjek potrošnje.

Kretanje prosječne godišnje proizvodnje i potrošnje u pomenutim periodima, a za najvažnije proizvode, bilo je sljedeće (u 000 m³):

PROIZVODNJA:

	1946/47.	1948/50.	1951/54.
Rezana građa četinjaja	1.263	2.328	1.573
Rezana građa listača	310	671	520
Furnir	4,4	6,4	7,0
Šper i panel ploče	13,3	22,1	31,6
Lesonit	1,5	1,9	5,7
Jamsko drvo	306	673	444
Celulozno drvo	246	673	521
Ogrjevno drvo	1.879	2.965	2.467

IZVOZ

Rezana građa četinjaja (zajedno sa sanducima)	168	717	591
Rezana građa listača	76	266	264
Furnir	0,1	2,4	2,9
Šper i panel ploče	1,5	3,3	2,0
Lesonit	—	—	1,1
Jamsko drvo	12	151	9
Celulozno drvo	110	445	312
Ogrjevno drvo	174	500	210

POTROŠNJA

	1946/47	1948/50	1951/54
Rezana građa četinjaja	1.095	1.611	982
Rezana građa listača	244	405	256
Furnir	4,3	4,0	4,1
Šper i panel ploče	11,8	18,8	29,6
Lesonit	1,5	1,9	4,6
Jamsko drvo	294	522	435
Celulozno drvo	136	182	209
Ogrjevno drvo	1.705	2.465	2.257

Stvarna proizvodnja, a prema tome i potrošnja, bila je nešto veća, jer je ovdje iskazana proizvodnja privrednih organizacija, a nedostaju podaci o proizvodnji ostalih sitnih proizvođača. Prema našoj ocjeni razni sitni proizvođači (zadruga i pojedini seljaci) proizvodili su prosječno godišnje: rezane građe četinjara 100—150 hilj m³, jamskog drveta 40—50 hilj. m³, celuloznog drveta 20—30 hilj. m³ i ogrjevnog drveta 250—400 hilj. m³. Ova dopunska proizvodnja, ukoliko se odnosi na rezanu građu četinjara i ogrjevno drvo, u najvećem je dijelu neposredno predana potrošaču, t. j. sitni proizvođači prodavali su za široku potrošnju bez sudjelovanja trgovačke mreže.

Iz kretanja potrošnje najjasnije se može zaključiti štetno djelovanje administrativnog upravljanja privredom bez dublje veze s ekonomskim zakonima. Tako, na primer, u 1948/50. g. potrošnja rezane građe četinjaja bila je oko 60% viša nego u periodu 1951/54. godine. Ovoliki pad potrošnje može se objasniti samo rasipničkim korišćenjem drveta u 1948/50. godini, čemu su pogodovale i niske cijene. Objektivno, u periodu 1950/54. potrošnja je trebala ostati otprilike na istom nivou. Povećala se potrošnja za ambalažu za 13%, proizvodnja namještaja ostala je na istom nivou, dok se povećala proizvodnja vagona, karoserija, poljoprivrednih mašina, brodova itd., koji su svi znatni potrošači rezane građe. Porast potrošnje kod pomenutih potrošača kompenziran je manjom potrošnjom u građevinarstvu, koja je u periodu 1951/54. po broju časova bila za 14% niža. Slična je situacija i u rezanoj građi listača.

Dirigovana proizvodnja nije se regulirala odnosom ponude i potražnje. To se opet najbolje vidi kod rezane građe četinjača. U 1951. godini na svjetskom tržištu naglo su skočile cijene u vezi sa Korejskim sukobom. Cijene su porasle za oko 80%, ali su u drugom polugodištu 1952. godine nešto opale i zatim ostale stabilne kroz cijelu 1953. godinu, da bi u drugom polugodištu 1954. opet počele rasti. Poslije pada u 1952. godini, dakle, kroz cijelu 1953. i prvu polovinu 1954. godine cijene su još uvijek za oko 50% veće od cijena u 1950. godini. I baš kada je počela vrlo visoka konjunktura s neslućeno visokim cijenama, proizvodnja opada za 33%, a izvoz za 18%, umjesto da se proizvodnja opada za 33%, a izvoz za 18%, umjesto da se proizvodnja i izvoz povisio.

Kod šper i panel-ploča više je došlo do izražaja povećanje potražnje, jer se proizvodnja osjetno pojačala, i to od 1948/50. god. za 50% u periodu 1951/54, dok se, naprotiv, izvoz smanjio radi velike unutrašnje potrebe. Povećanje potrošnje šper-ploča donekle je ublažilo manjak rezane građe. Isto tako znatno se povećala proizvodnja i potrošnja lesonita.

VANJSKA TRGOVINA

Struktura vanjske trgovine, odnosno izvoza, uzevši u obzir one sortimente, koji su naprijed navedeni za evropsku trgovinu, preračunata na drvo u oblom, kretala se ovako:

	1946/47.	1948/50.	1951/54
Trupci i rez.			
građa četinjara	40	46	50
Trupci i rez.			
građa lišćara	24	23	29
Jamsko drvo	2	6	—
Celulozno drvo,			
celuloza	16	17	18
Ostalo	18	8	3
	100	100	100

Struktura se oštro razlikuje od strukture evropskog izvoza. Znatno je manje učešće celuloze, a vrlo je jako učešće listača, što odgovara i strukturi naših šuma. Izvoz jamskog drveta sveden je na nulu, a izvoz ostalih proizvoda ima otprilike isto učešće kao u evropskoj trgovini.

U ovom kratkom poslijeratnom periodu došlo je do značajnih promjena u strukturi. Znatno je poraslo učešće rezane građe listača, a karakteristično je i postepeno pojačanje izvoza celuloznog drveta i celuloze. Napominje se, da najveći dio izvoza otpada na bukovo celulozno drvo. Izvoz jamskog drveta potpuno je obustavljen, a izvoz ostalih proizvoda (tesano drvo, stupovi, pragovi, drveni ugajlj, dužica i sl.) znatno je opao.

Izvozna politika usmjerena je, da što više ograniči izvoz sirovina, a pojača izvoz polufinalnih, a još više finalnih proizvoda. U tom ima značajnih uspjeha, naročito u suzbijanju izvoza sirovina, prvenstveno trupaca. Izvoz trupaca kretao se ovako: (u 000 m³)

	1946/47.	1948/50.	1951/54.
Trupci listača	10,0	55,7	2,5
Trupci četinjača	—	39,0	0,8

Uspjeh je u toliko značajniji, što su ostale evropske zemlje, pa i one s visoko razvijenom industrijom, izvezile znatne količine trupaca. U posljednje tri godine izvezile su pojedine zemlje ove količine trupaca četinjara (u 000 m³):

	1951.	1952.	1953.
Finska	666	699	272
Francuska	145	85	151
Austrija	22	33	6
Švedska	30	48	61
Ostale zemlje	207	117	211
Svega:	1.070	982	701

Izvoz trupaca lišćara bio je znatno manji, ali prema ukupnoj proizvodnji lišćara relativno mnogo veći, te je iznosio:

	1951.	1952.	1953.
Belgija-Luksemburg	156	76	79
Finska	92	67	38
Francuska	363	230	344
Ostale zemlje	20	23	42
Svega:	631	396	503

Za naš izvoz uopće je karakteristično, da udio sirovina (t. zv. šumskih sortimenata) stalno opada, a raste izvoz polufinalnih i finalnih proizvoda. Struktura izvoza po vrijednosti (preračunato sve na vrijednosti iz 1953. god.) bila je:

	1948/50.	1951/54.
Šumski sortimenti	27	17
Polufinalni proizvodi od toga:	70	74
Mehanička prerada (rezana građa, funir, ploče)	69	69
Celuloza i ostali kemijski proizvodi	1	5
Finalni proizvodi	3	9
Svega:	100	100

Struktura u periodu 1951/54. povoljnija je nego struktura u predratnom periodu. U periodu 1920/40. odnos šumskih sortimenata i rezane građe prema kemijskim i finalnim proizvodima iznosio je 91:9, a u periodu 1951/54. 86:14.

U ovim finalnim proizvodima učinjen je najveći napredak:

	1947.	1949.	1951.	1953.
Šibice — t	—	—	15	1.680
Olovke — t	—	—	—	66
Proizvodi pletarstva — t	20	38	141	557
Namještaj — t	16	662	779	4.278
Galanterija — t	396	215	1.747	4.061
Sanduci — t	5.575	3.340	12.243	21.658
Po vrijednosti				
(milijarde dinara)	0,4	0,4	0,9	1,7
%	100	100	225	425

Izvoz drveta i proizvoda od drveta značajan je za naš platni bilans. Njegov udio prema vrijednosti cjelokupnog izvoza čini 1946/47. g. — 19⁰%, 1948/50. g. — 29⁰%, i 1951/54. g. — 27⁰%. Prosječno za poslijeratni period na drvo otpada 27⁰%, dok je u predratnom periodu 1920/40. otpadalo 20⁰%.

Struktura izvoza po vrijednosti i po zemljama uvoznicama bila je:

	1948/50.	1951/53.
Velika Britanija	35,5 ⁰ %	29,8 ⁰ %
Italija	16,4	25,1
Zapadna Njemačka	0,7	10,3
Srednji i Bliski Istok	9,9	18,1
Ostale evropske zemlje	33,5	13,0
Vanevropske zemlje	4,0	3,7

Struktura se u kasnijem periodu znatno promijenila, a tu promjenu smatramo pravilnom. Izvoz se pojačao u zemlje, koje geografski najpovoljnije leže, pa je znatno povećan udio Srednjeg i Bliskog Istoka i Italije, zatim i Njemačke. Pominje se, da je u predratnom periodu do 1936. godine preko 50⁰% izvoza otpadalo na Italiju.

UNUTRAŠNJA TRGOVINA

Razmotrit ćemo najprije prodaju drveta na panju. Za potrebe industrije drveta i trgovinu drvom najveći dio sječa obavila su drvno industrijska poduzeća i to oko 75⁰%, dok je ostatak izrađen u režiji šumskih gospodarstava. Ukupni opsjeg industrijskih sječa (zajedno sa sječama šumskih gospodarstava) iznosio je prosječno godišnje: 1946/47. godine 7.150 hilj. m³, 1948/50. g. 14.205 hilj. m³, 1951/54. g. 10.045 hilj. m³. Od toga je oko 75⁰% prodavano na panju. Sve do 1953. godine prodaje su se vršile na osnovu distribucije, odnosno slobodne pogodbe uz administrativno određene cijene. U 1954. godini prešlo se na slobodniju trgovinu, i to u NR Hrvatskoj na potpuno slobodnu trgovinu putem licitacije, a u ostalim republikama i nadalje se prodavalo uglavnom putem slobodne pogodbe, a samo manji dio masa za sječju prodavao se putem licitacije. Eksperiment u Hrvatskoj nije uspio. Glavni cilj, koji se želio postići, da sirovinu kupe oni proizvođači, koji imaju najbolje uslove za proizvodnju i koji proizvode najbolje kvalitete uz najma-

nje troškove, potpuno je promašen. Na prvim licitacijama najviše cijene nudila su baš ona poduzeća, koja imaju slabije uslove i koja su tehnički zaostala. To su bile pretežno male pilane. One nisu postupile na osnovu realnih ekonomskih kalkulacija, već više u nadi, da će ih narodne vlasti potpomoći u pokrivanju eventualnih gubitaka ili da će cijene drveta za široku potrošnju moći vrlo visoko podignuti. Uz ovo pokazale su se i druge loše posljedice licitacija: prvo, došlo je do naglog i nepodnošljivog skoka cijena, koje su za četinjače iznosile katkada i preko 300⁰%. Zatim je došlo do nepravilne podiobe sječina, jer su mnoga poduzeća kupovala sječine na nekoliko stotina kilometara daleko od svojih pilana. Bilo je i takvih slučajeva, da su sječine, koje leže u neposrednoj blizini neke pilane, kupila druga poduzeća, koja imaju pilane u velikoj udaljenosti. To je sve dovelo do poskupljenja troškova eksploatacije i daljih podizanja cijena izrađenih proizvoda. Iz tih razloga licitacije su ukinute. Prodaja drveta na panju vrši se, počev od drugog polugodišta 1954. godine, putem distribucije uz propisane maksimalne cijene. Distribuciju vrše sporazumno administrativni organi s udruženjima proizvođača.

U perspektivi ukinut će se prodaje drveta na panju, a sječe će u svojoj režiji vršiti šumska gospodarstva.

Trgovinu ostalim šumskim sortimentima (jamsko drvo, željeznički pragovi, stupovi, taninsko, celulozno, ogrjevno drvo i ost.) vrše uglavnom drvno-industrijska poduzeća, a zatim i šumska gospodarstva, kao i ostali mali proizvođači (za druge i pojedini seljaci). Prodaja velikim potrošačima (rudnicima, fabrikama tanina i celuloze, većim građevinskim poduzećima i ost.) vrši se neposredno, a za široku potrošnju preko trgovačke mreže.

Već u ovom kratkom periodu slobodne trgovine jasno se pokazalo, kako cijene djeluju na visinu i sortiman proizvodnje. Tako je, na primjer, i kod smanjene sječe porasla proizvodnja jamskog i celuloznog drveta, jer su cijene bile visoke. Naprotiv, jako je opala proizvodnja željezničkih pragova, i to otprilike na jednu trećinu ranije proizvodnje, jer su državne željeznice koristile svoj monopolni položaj i nisu htjele plaćati odgovarajuće cijene.

U trgovini mekom rezanom građom karakteristično je, da je potražnja mnogo veća od ponude, pa se trgovina odvija s velikim poteškoćama. Potrošači teško dolaze do robe, te se u tu svrhu često služe i nedozvoljenim sredstvima, naročito u pogledu cijena. Da se cijene ne bi suviše popele, zaveden je progresivni porez na promet, koji praktički tako djeluje, da potrošač ni uz ponudu viših cijena ne može sebi osigurati potrebnu robu. Osobito je prikraćena široka potrošnja, od čega najviše trpi zanatska djelatnost. Kod zapuštenog održavanja zgrada potreba opravaka drvenih dijelova je vrlo velika, ali se opravci vrše u vrlo skromnoj mjeri zbog nedostatka građe u širokoj potrošnji.

U trgovini rezanom građom listača situacija je mnogo povoljnija. Isto tako popravlja se situacija

Razlika zaliha na početku i kraju godine

Potrošnja namještaja zavisi od stvarne potrebe i visine životnog standarda. Prema stvarnim potrebama potrošnja bi morala biti mnogo veća, ali, kako zbog velikih investicionih i ostalih rashoda životni standard ne raste, ne raste ni potrošnja namještaja. Novim mjerama predviđa se smanjenje investicija za bazičnu industriju, povećanje proizvodnje potrošnih dobara kao i povećanje poljoprivredne proizvodnje, što će sve dovesti do povišenja životnog standarda. Stastistički je dokazano, da potrošnja namještaja raste brže nego porast životnog standarda. Zato se može očekivati, da će potrošnja namještaja u bliskoj budućnosti znatnije porasti.

CIJENE

U periodu administrativnog upravljanja privredom cijene svih drvnih proizvoda bile su određene suviše nisko u usporedbi sa cijenama na svjetskom tržištu. U 1947. godini odnos unutrašnjih cijena prema cijenama na svjetskom tržištu bio je:

	1 9 5 1		1 9 5 2	
	I	IV	I	IV
Švedska	182	204	202	163
Z. Njemačka . .	127	184	193	178
Holandija . . .	156	180	180	144
V. Britanija . . .	111	156	168	152
Belgija	126	146	143	126

Pod kraj 1954. godine cijene su opet u skoku, i to za 10—12%.

Unutrašnje cijene sve do 1953. godine nisu slijedile kretanje cijena na svjetskom tržištu. Razumljivo je, da je pod kraj 1953. godine, a još više u I polugodištu 1954. godine pod uslovima slo-

u trgovini šper-pločama, panel-pločama i lesonitom, jer je proizvodnja znatno porasla, a tim porastom koristi se uglavnom unutarnje tržište, jer izvoz, ne samo što nije porastao, nego je, naprotiv, opao. Unutrašnja potrošnja porasla je za šper i panel-ploče od perioda 1948/50. u period 1951/54. god. na 157 a lesonita na 242.

Trgovina namještajem u svom ukupnom opsegu, računajući samo tipizirani namještaj u garniturama, iznosila je u periodu 1948/50. god. prosječno godišnje 39,2 hilj. garnitura a u periodu 1951/54. god. 59,1 hilj. garnitura, pa je porasla na 151. No, u posljednjim godinama nema nikakvog napretka.

Proizvodnja po godinama iznosila je u periodu 1951/54. u hilj. garnitura (bez zanatskog sektora):

1951.	1952.	1953.	1954.
75,8	49,6	61,2	50,0
— 0,2	—	— 3,2	+ 3,4

Poljoprivredni proizvodi	145
Stočni proizvodi	113
Industrijski proizvodi	179
Rudarsko-topionički	185
Drvni proizvodi	105

Takav razmjer cijena ostao je uglavnom isti sve do 1953. godine. U ostalim zemljama stalno se povećavala cijena drveta prema ostalim cijenama. Navest ćemo samo primjer najjače izvozne i najjače uvozne zemlje. Odnos cijena rezane građe četinjača prema prosjeku općih cijena, uzevši 1937. godinu kao 100, kretao se ovako:

	1913.	1925.	1949.	1951.
Švedska	79	83	135	162
Velika Britanija	89	87	163	192

Najjači porast cijena bio je poslije Drugog svjetskog rata, a daljnji skok uslijedio je poslije 1951. godine zbog Korejskog sukoba. Razvoj cijena u posljednjim godinama po četvrtgodištima vidi se iz ovog pregleda: (I kvartal 1950. godine = 100)

	1 9 5 3				1 9 5 4		
	I	II	III	IV	I	II	III
Švedska	168	169	169	170	174	177	177
Z. Njemačka . .	170	163	152	147	146	147	155
Holandija . . .	149	150	148	150	151	151	?
V. Britanija . . .	151	147	140	139	142	143	?
Belgija	129	126	129	131	144	145	145

bodne trgovine došlo do naglog porasta cijena, koji se ovako kretao: (u din/m³)

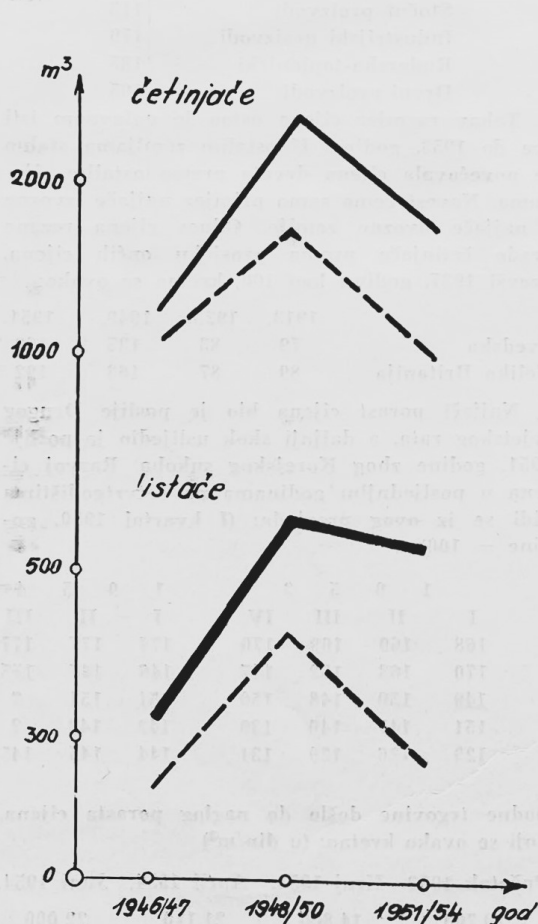
Početak 1953.	Kraj 1953.	April 1954.	Jun 1954.
10.700	14.800	21.110	22.000
u % 100	138	197	206

Pored tendencije, da se unutrašnje cijene što više približe svjetskim cijenama, na porast je djelovalo možda u još većoj mjeri stalno smanjivanje proizvodnje i uvećanje potreba za građevinarstvom i reprodukcijom. Kako je već u uvodu spomenuto, daljnji porast cijena uglavnom je obustavljen uslijed zavoda progresivnog poreza. Ta se mjera morala uvesti, jer ovako nagli skokovi izazivaju poremećaj u privredi uopće. No to ne znači, da taj porast nije ekonomski opravdan i morat ćemo računati još sa daljnjim porastom u vezi s daljnjim skokom cijena na svjetskom tržištu, kao i u vezi sa šumarskom politikom, prema kojoj će se u perspektivi još i dalje smanjiti proizvodnja.

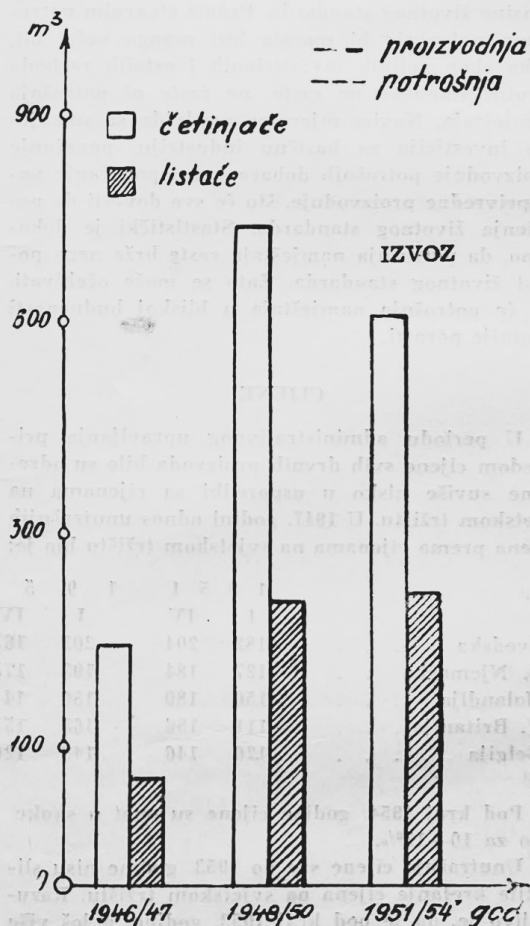
Cijene proizvoda, koji se izrađuju od listača, ne pokazuju ni izdaleka ovoliko skokova. Tako su prosječne cijene iz 1953. god. porasle u prosjeku za 1954. god. kod rezane građe hrasta za 20%, bukve za 35%, šper-ploča za 37% i ogrjevnog drveta za 49%.

Za finalne proizvode skok cijena je još blaži. To naročito vrijedi za namještaj, koji je u prosjeku poskupio za svega 15—20%, iako su sirovine mnogo više skočile. Ako usporedimo predratne cijene namještaja sa sadanjim cijenama, to je namještaj svega oko 20 puta skuplji, dok je meka rezana građa poskupila oko 50 puta, rezana građa bukve oko 35 puta, a šper-ploče oko 30 puta. Manji porast cijene namještaja ima se zahvaliti u prvom redu znatno manjim troškovima trgovine i relativnim smanjenjem troškova proizvodnje.

Glavna karakteristika unutrašnjeg tržišta u prošloj godini je, da je ono vrlo nemirno, da su se cijene stalno mijenjale i da su još daleko od svoje stabilizacije. Drugačije se nije moglo ni očekivati poslije uvođenja slobodne trgovine a nakon perioda veoma niskih, administrativno određenih cijena. U cilju, da se tržište što više sredi, bilo je potrebno donošenje raznih administrativnih mjera, koje će se možda još trebati i pooštriti, ali koje će se dalje postepeno ublažavati i ukidati, ukoliko se tržište smiri i stabilizuje.

Proizvodnja, potrošnja i izvoz piljene građe u FNRJ od 1946. do 1954. (u hiljadama m³)

FINALNA

PROIZVODNJA

Nekoliko osnovnih problema naše proizvodnje namještaja

Proizvodnja namještaja u jugoslavenskim zemljama, naročito u Sloveniji i Hrvatskoj, ima, razmjerno našim uslovima, bogatu tradiciju i iskustvo. Proizvodnja raznih vrsti namještaja, kućnih i galanterijskih proizvoda, ni u industrijskim ni u zanatskim razmjerama nije svojom kvalitetom i solidnošću zaostajala iza evropskog prosjeka.

Danas, međutim, industrija namještaja (ovdje mislimo u prvom redu na sobni namještaj, izlučivši stolice od savijenog drveta) zaostaje iza općeg razvitka naše industrije, a osobito iza nekih grana, kojih prije rata nismo uopće imali ili su bile tako reći u povoju. Dok proizvodi, na primjer metalne ili elektroindustrije prodiru na strana tržišta i s uspjehom odolijevaju konkurenciji industrijski daleko razvijenijih zemalja, dotle naša

proizvodnja namještaja ne može da uhvati čvršće pozicije u inostranstvu.

Razloga ima više; neki su objektivne prirode, ali glavna krivica ipak leži na nama samima, na nesnalažljivosti naših producenata, da idu u korak s vremenom i da na tržište bacaju onakvu robu, kakvu tržište traži. Mi se možemo diviti ljepoti izradbe jedne kočije iz XIX. vijeka, ali ćemo ipak sjesti u auto, a ne ćemo se voziti kočijom. Možda je usporedba malo gruba, ali odgovara stvarnom stanju.

PROIZVODNI KAPACITETI

Poslijeratnom izgradnjom novih kapaciteta, rekonstrukcijom postojećih kao i ostalim poduzetim mjerama postignut je kapacitet, koji donekle

Stambene i ostale poslijeratne prilike utjecale su na potrošače i proizvođače, da se orijentiraju na kombinirani namještaj

zadovoljava današnje potrebe. Međutim, u perspektivi se predviđa znatno povećanje domaćih potreba i izvoznih mogućnosti, te će stoga biti potrebno pristupiti izgradnji novih kapaciteta. Ta se ocjena odnosi na neposredno predstojeću budućnost od oko 10 godina.

Kapaciteti proizvodnje kućnog namještaja, koji su iznosili 1938. godine na bazi rada u jednoj smjeni 76.000 garnitura a u 1953. 145.000, — pokazuju, dakle, povećanje od čitavih 91%. Ovdje su uzeti u obzir samo oni kapaciteti, koji rade po opće društvenom planu, dakle, uglavnom fabrička i radionička proizvodnja, bez sitne radioničke (zamatlijske) proizvodnje, koja po gruboj procjeni ima kapacitet od oko 15.000 garnitura. Zbog toga ukupno povećanje proizvodnje namještaja u zemlji ne iznosi 91%, za koliko je povećana industrijska proizvodnja, već manje, jer je prije rata na sitnu

	FNRJ	NRS.	NRH.	LRS.	NRBiH	NRM.	NRCG.
garnitura	61.000	22.000	18.000	13.000	5.000	2.000	400
mil. Din.	3.216	1.125	995	684	229	162	21

Ukupna vrijednost proizvodnje svih vrsti namještaja, uključivši i stolice, iznosila je iste godine u milijunima dinara:

	FNRJ	NRS.	NRH.	LRS.	NRBiH	NRM.	NRCG.
	6.243	2.147	1.844	1.501	399	295	57

Proizvodnja kućnog namještaja u užem smislu kretala se od 1948. do danas kako slijedi:

1948. garn.	24.513	1952. garn.	49.571
1949. „	37.455	1953. „	61.161
1950. „	55.597	1954. „	51.524
1951. „	75.817		

Na prvi pogled upada u oči, da s iznimkom 1951. godine, nijedne godine proizvodnja nije radila ni sa 50% kapaciteta na bazi jedne smjene. Pogotovo je značajan pad od 10.000 garnitura u 1954. godini, dakle, u vrijeme, kad su ostale grane pakazivale značajan porast. Izgleda, da je glavni razlog tome, što su mnogi pogoni bili zauzeti dru-

gim radovima, prvenstveno građevinskom stolarijom. Svakako, to bi pitanje trebalo potanje proučiti, jer je sigurno, da nemogućnost plasiranja na domaćem tržištu nije razlog nedovoljnog iskorišćenju kapaciteta.

proizvodnju otpadalo daleko više nego danas. Ipak je povećanje prema stanju od prije rata znatno, a postignuto je na više načina. Podignuti su novi pogoni u Novoj Gorici i Vrbovskom, prošireni su kapaciteti više starijih pogona, koncentrirane su brojne sitne i srednje radionice u krupne, a i stanoviti broj zanatlijskih poduzeća preorijentiran je na industrijski način proizvodnje. Spomenutih 145.000 garnitura planom obuhvaćenih proizvođača podijeljeno je kako slijedi: na fabrike i velike radionice otpada 41% ukupnog kapaciteta, na srednje radionice 28%, a na male 31%. Fabrike i velike radionice obuhvaćaju 20 pogona, a na ostale dvije grupe otpada 160 pogona.

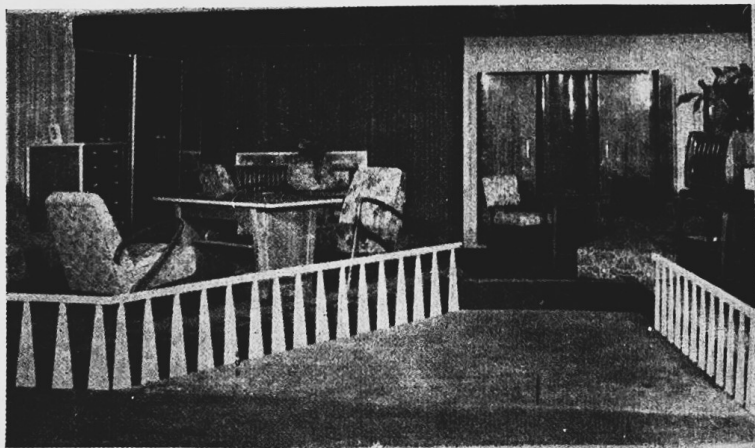
Svi ovi kapaciteti proizveli su 1953. godine ukupno 61.000 garnitura, a raspodjela na narodne republike pokazuje slijedeću sliku:

gim radovima, prvenstveno građevinskom stolarijom. Svakako, to bi pitanje trebalo potanje proučiti, jer je sigurno, da nemogućnost plasiranja na domaćem tržištu nije razlog nedovoljnog iskorišćenju kapaciteta.

POTROŠNJA NAMJEŠTAJA I CIJENE

Potrošnja, odnosno, kupovina namještaja u nekoliko posljednjih godina pokazuje prilično stabilnu sliku krećući se između 50 i 60.000 garnitura godišnje, (1953. iznosila je 57.000 garnitura, a u prvoj polovini 1954. g. 34.000 garnitura). Jasno je, da ove brojke realizacije ne pokazuju pravu sliku potreba. Ratna razaranja, nagli porast gradova, povećani broj sklapanja brakova poslije rata nužno uslovljavaju potrebe daleko iznad predratnih i daleko iznad stvarno izvršene potrošnje. Razloge ovoj razlici uočiti ćemo razmatrajući problematiku proizvodnje i plasiranja kućnog namještaja u zemlji i u inostranstvu.

Dosadašnji pregled nam pokazuje, da u pogledu kapaciteta nema velikih problema, barem što se tiče količinske mogućnosti. Problemi leže na drugoj strani, i to u prvom redu u skupoći namještaja, koji, u vezi s razmjerno

Proizvodi nove Tvornice namještaja iz Nove Gorice na Zagrebačkom velesajmu 1954.

niskim standardom života našeg stanovništva, one-mogućuje ili barem vrlo otežava kupovinu. Ovdje valja napomenuti, da namještaj spada među t. zv. elastične robe, t. j. robe, čija realizacija živo i elastično reagira na promjene u dohotku stanovništva, odnosno životnog standarda. Svi artikli ne reagiraju jednako, jedni manje drugi više. Prehrambeni artikli reagiraju mnogo manje od n. pr. tekstila, a ovaj opet slabije od namještaja. To znači, da u slučaju niskog dohotka vrlo mali procent istog otpada na kupovinu namještaja i plasiranje je vrlo teško. U slučaju porasta dohotka, naročito znatnijeg, realizacija namještaja raste brzim tempom, bržim od prosječnog porasta dohotka uopće. Tu činjenicu, koju potvrđuje iskustvo gotovo svih zemalja, valja imati na umu specijalno prigodom ocjenjivanja potražnje u budućnosti.

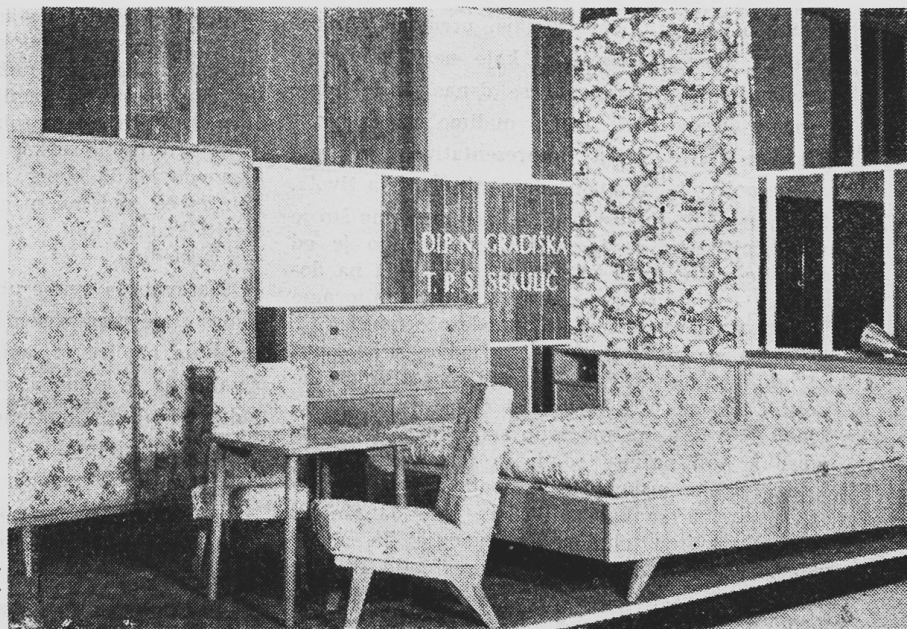
Današnje skupe cijene nisu neka slučajna pojava, već su posljedica strukturnih faktora u sferi proizvodnje namještaja. Naročito bi krivo bilo tražiti krivicu na području trgovine. U ovom slučaju na njoj je zaista nema. To nam pokazuju statistički podaci, prema kojima su cijene namještaja u 1953. godini u odnosu na 1938. porasle u proizvodnji za oko 13 puta, a u trgovini samo 10,5 puta. Dobit trgovinskih poduzeća manja je danas za 3 i pol puta nego li prije rata, i u sferi trgovine ne postoje danas više mogućnosti snižavanja, ovdje se stiglo do donje granice. Rekli smo, da razlog skupih cijena leži na području proizvodnje, a i ovdje se opet sastoji od više elemenata. To su u prvom redu visoke cijene osnovnih sirovina: rezane građe te šper- i panelploča. Početkom prošle godine piljena je građa četinjara bila 40 puta (u januaru ove godine 58 puta), a piljena građa lišćara

25 puta skuplja, nego li 1938. godine. Kod šper- a naročito panel-ploča, taj je porast još za 2) do 25% veći.

Kod piljene građe četinjara ne će se ni ubuduće moći mnogo postići u pitanju cijena. Zbog lošeg stanja šumskog fonda sječa je ograničena, a predviđeno je i daljnje ograničenje u bliskoj budućnosti, što će na potražnju, koja je stalno u porastu, imati za posljedicu u najmanju ruku održavanje cijena na današnjem nivou u odnosu na ostale artikle. Drugačija je situacija kod šper, panel i lesanit-ploča. Ovdje su visoke cijene u prvom redu posljedica suviše male proizvodnje. Povećanjem proizvodnje pružaju se široke mogućnosti za sniženje troškova, a prema tome, i cijena. Karakteristično je za našu proizvodnju namještaja, da je odnos upotrebljene rezane građe prema pločama 3:1 u korist rezane građe, dok bi kod moderne proizvodnje morao biti otprilike 3:2 u korist drvnih ploča.

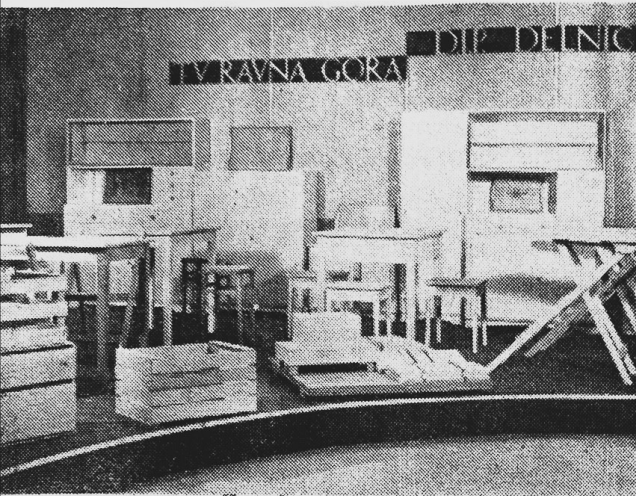
Ovakvo stanje ukazuje nam na osnovni put u sniženju cijena namještaja, a to je povećanje proizvodnje drvnih ploča uz istodobno smanjenje potrošnje rezane građe po jedinici proizvoda.

Drugi su razlog skupoće namještaja visoke cijene pomoćnih materijala, odnosno sirovina za njihovu proizvodnju. Ovdje se radi o raznim ljepkovima i lakovima, neophodnim u proizvodnji namještaja. U budućnosti će se morati potražiti putovi sniženja cijena ovih artikala, jer oni prilično utječu na proizvodne troškove i cijene. Kvalitet ovih ljepkova i lakova predstavlja također bolno pitanje, kojemu će se u budućnosti morati posvetiti mnogo više pažnje, nego do sada.

Tvornica pokućstva
»Stjepan Sekulić« iz
Nove Gradiške je naj-
veći proizvođač namje-
štaja u našoj zemlji

Proizvodnost rada, odnosno utrošak radne snage po jedinici proizvoda, predstavlja isto tako područje u kojemu osjetljivo zaostajemo iza prosjeka zapadne Evrope. U vezi s podizanjem tehničkog nivoa proizvodnje u nekim poduzećima nabavkom najnužnijih mašina i školovanjem postojećih te stvaranjem novih kadrova, moći ćemo podići proizvodnost rada na potrebnu visinu. To je pitanje ne samo proizvodnje namještaja ili drvne industrije, već naše privrede uopće, i rješava se paralelno s industrijalizacijom zemlje i podizanjem tehničkog nivoa te stvaranjem stručnih kadrova,

O STILU I TIPOVIMA

Međutim, najvažniji razlog visokih cijena namještaja u zemlji, kao i gotovo nemogućeg plasiranja na inostranim tržištima, predstavljaju zastarjeli tipovi namještaja, koje naša industrija proizvodi. U inostranstvu se danas traže novi, moderni tipovi, dok im mi nudimo neke, gotovo klasične tipove, doduše reprezentativnog izgleda, ali nespojive s potrebama današnjeg načina života. Savremeni ili »moderni« namještaj ne samo što je praktičniji, već je i znatno jeftiniji, što je od naročite važnosti za mogućnost plasiranja na domaćem tržištu. Šta zapravo podrazumijevamo pod izrazom savremeni ili »moderni« namještaj? Naravno, ne moderan u smislu nekog stila poput raznih dosadašnjih stilova. Takav stil još ne postoji, jer on je tek rezultat duže prakse i traženja. Pod izrazom moderno smatramo takav namještaj, koji najviše odgovara potrebama današnjeg čovjeka, uslovima pod kojima živi i kreće se, njegovim navikama, ali isto tako današnjem stupnju razvitka tehničke proizvodnje. Za savremenost nije kriterij samo čovjekova želja, ili njegovo shvaćanje, već i mogućnosti, koje mu savremena tehnika pruža. Ta dva elementa djeluju jedan na drugog oblikujući se međusobno.

Princip ekonomičnosti zahtijeva: uz minimalnu upotrebu materijala i rada, maksimalni efekat, u našem slučaju upotrebljivost i udobnost. U našem konkretnom slučaju to znači laki namještaj, što više drvnih loča, vedrog izgleda i boje, praktičan, a prije svega jeftin.

Mi imamo sve mogućnosti, da to postignemo. Štoviše, zadnjih nekoliko godina naši proizvođači poduzimaju korake u tom pravcu, naročito u NR Sloveniji i Hrvatskoj i već dosada postignuti uspjesi nisu mali. Na svakom sajmu vidimo sve više novih tipova, koji svojom praktičnošću i izgledom (cijenom nažalost još ne) privlače pažnju posjetilaca, a vidi ih se sve više i u našim domovima.

Naši proizvođači nemaju mogućnosti, da sami u svojim poduzećima zaposle dovoljan broj stručnjaka, koji bi se bavili projektiranjem novih nacrti. Zato su potrebni posebni biro, koji će po narudžbi raditi za više ili za sve tvornice. U njima se može koncentrirati dovoljan broj stručnjaka, koji bez drugog zaduženja mogu pratiti i iskoristiti postignuća stranog svijeta, kombinirajući ih s našim potrebama i mogućnostima proizvođača. Kancelarijski rad, izmišljanje nekih »modernih« linija i oblika, možda ugodnih oku, ali slabo upotrebljivih, ne bi imao nikakve svrhe. Projektanti moraju biti u najužoj vezi s proizvođačima, dobro poznavati proces proizvodnje namještaja i tehničke mogućnosti poduzeća i pogona, a s druge strane s arhitektom, odnosno projektantima zgrada i stanova. Naše stambene mogućnosti danas su još vrlo skućene, a ni u najbližoj budućnosti ne ukazuju se mogućnosti radikalnog rješenja, i s time treba računati. Skućene mogućnosti stanovanja, odnosno ekonomsko stanje, onemogućuju nabavu kompletnih garnitura, kod kojih su pojedinačni dijelovi suvišni, već nužno upućuju na pojedinačno nabavljanje najnužnijih dijelova. Tome je lako udovoljiti serijskom proizvodnjom pojedinih tipova i njihovih dijelova, kao i pojedinačnom prodajom. Osnovno je, da kupac jednog komada bude siguran da će, kad mu mogućnosti dozvole, moći nabaviti komad, koji u svemu odgovara onom, koji već posjeduje.

Naravno da ovime nisu iscrpljena pitanja, koja danas stoje pred našom proizvodnjom kućnog namještaja (stolice iz savijenog drveta nismo dodirivali, jer je njihova problematika jednostavnija i drugačija), ali ipak vjerujemo, da su dotaknuta sva glavna pitanja.

Uvodno smo napomenuli visoki stepen i bogato iskustvo, koje je naša proizvodnja stekla u prošlosti. Ne postoje nikakvi objektivni razlozi, da se isto mjesto, prilagodivši se zahtjevima i uslovima vremena, ne zadrži i u sadašnjosti i budućnosti.

K.

Exportna problematika

Pregled međunarodnog tržišta drveta

Sve što dublje ulazimo u 1955. godinu tržište drveta, osobito ono meke piljene građe, poprima sve izrazitije osobine veoma čvrste i povoljne konjunktura. Ta se visoka konjunktura odražuje u dva suprotna pravca, koja se jasno pokazuju u razvoju ponude i potražnje tog artikla na međunarodnom tržištu. Pogleda li se na stanje razvoja potražnje meke piljene građe u svijetu, tu je najbolji i najvažniji pokazatelj stanje i razvoj građevne djelatnosti u glavnim potrošačkim zemljama drveta. Broj novosagrađenih stanova u Velikoj Britaniji iznosio je prošle godine 340 hiljada stanova, dok će taj broj u 1955. biti povećan na 350 hiljada. Stanje građevinarstva u Zapadnoj Njemačkoj iznosilo je prošle godine 470 hiljada stanova, dok će taj broj u ovoj godini iznositi oko 550 hiljada novih stanova. Broj novih stanova u SAD bio je prošle godine oko 1 milijun i taj će se broj u ovoj godini popeti na 1.3 milijuna novih stanova. Visoka konjunktura, koja vlada svugdje u svijetu, povećava stanje građevinarske djelatnosti i u mnogim drugim državama tako, da će povećanje građevne djelatnosti biti i u tim zemljama također u jačem porastu. Da ta činjenica sama po sebi povećava i potražnju građevnog drveta, prvenstveno meke rezane građe, stvar je, koja jasno dolazi do izražaja i u sve većim cijenama tog građevnog materijala u svijetu.

Obratno od uslova razvitka potražnje meke piljene građe u 1955., njezina je ponuda s druge strane mnogo manja nego prije tako, da će ovogodišnje prodaje na inozemnim tržištima drveta biti mnogo manje od prodaje u protekloj godini. Dok je tako prošle godine izvoz meke građe iz Austrije iznosio 3.2 milijuna m³, ta će količina u toku ove godine biti smanjena na oko 2.1 milijuna m³. To će osobito osjetiti njezini tradicionalni kupci Italija i Zapadna Njemačka, kao i mnoge druge kontinentalne zemlje i zemlje sredozemnog područja. Ta je austrijska mjera uvjetovana smanjenjem domaće sječe drveta, kao i potrebom većeg snabdijevanja domaćeg potrošačkog tržišta drvnim građom. Isti je slučaj i s jugoslavenskim izvozom tog artikla, koji je u posljednje vrijeme bio smanjen za oko 250 hiljada m³ godišnje. Naš izvoz u 1955. ne će premašiti 400 hiljada m³, i ta je količina svakako veoma malena u smislu jačeg uplivanja na međunarodne cijene drveta.

Izvoz iz skandinavskih zemalja iznosio je u toku protekle godine oko 900 hiljada standarda iz Švedske i oko 730 hiljada standarda iz Finske. Prema dosada postojećim vijestima, taj će se izvoz teže održati u

toku ove godine tako, da se i tu može očekivati stanovito smanjenje izvoza meke piljene građe.

Od istočnoevropskih zemalja, rumunjske i čehoslovačke, količine, koje se obično susreću na sredozemnim tržištima, nisu od veće važnosti za oblikovanje svjetskih cijena drveta dok su sovjetske prodaje u zapadnoevropske zemlje u toku prošle godine iznosile oko 300 hiljada standarda prema 240 hiljada standarda u 1953. Prema nekim vijestima, SSSR namjerava povećati svoj godišnji izvoz meke piljene građe u zapadnoevropske zemlje na ukupno 600 hiljada standarda. U isto bi vrijeme SSSR preuzeo i jače snabdijevanje nekih drugih istočnoevropskih zemalja građevnim drvetom. Uz pretpostavku, da bi se te vijesti obistinile, taj bi sovjetski izvoz bio još uvijek premalen da nadomjesti smanjenje izvoza drveta iz ostalih zemalja Srednje Evrope.

Što se konačno tiče izvoza mekog drveta iz istočne i zapadne Kanade, to će, osim već spomenutog povećanja građevne djelatnosti u SAD u toku ove godine, cijene meke rezane građe biti povišene i daljnjim učvršćenjem brodskih vozarskih stavova, koje će povišene uslijediti još početkom travnja o. g. Veće, dakle, potražnja kanadske meke piljene građe sa strane američkog tržišta, a s obzirom na još jaču ovogodišnju građevnu djelatnost u toj zemlji i povećanje brodskih vozarskih stavova za prijevoz te građe u Evropu, sve će to utjecati u najvećoj mjeri na još jaču tendenciju cijena drveta na evropskom i na svjetskom tržištu tog artikla.

Svi su ti momenti već našli i nalaze svoj odraz u razvoju cijena meke piljene građe u toku protekle i početkom ove godine. S obzirom na smanjenje ponude i povećanje potražnje meke građe, svi su izgledi, da će te cijene i dalje rasti, te da je stoga veoma uputno ne prodavati pod svaku cijenu, odnosno prodavati samo manje količine i za promptnu isporuku, ne vezujući se na dulje otpremne rokove i na veće količine zaključene robe.

Ista tendenca postoji i na tržištu tvrde piljene građe, usprkos većih mogućnosti njezine kupnje sa strane britanskih kupaca iz dolarskog područja.

Ineteres istočnoevropskih zemalja za uvoz tvrde građe iz naše zemlje također postoji, i taj je uvoz omogućen novim trgovinskim sporazumima s tim zemljama tako, da će i taj momenat utjecati na još lakši plasman tog artikla na inozemnim tržištima, kao i na još jaču čvrstoću njegovih cijena.

Predsjednik Republike, maršal Tito, upisuje se u knjigu posjetilaca u poslovnici »Exportdrva« na Zagrebačkom velesajmu 1953.

PROLJETNI

Zagrebački Velesajam

POVODOM DESETGODIŠNJICE OSLOBODENJA ZAGREBA I JUGOSLAVIJE

VELESAJAMSKI PRILOG

Ovogodišnji Proljetni Zagrebački Velesajam ima jubilarni karakter. On pada približno u vrijeme, kad je prije deset godina bio oslobođen Zagreb a, nešto kasnije, i cijelo područje FNR Jugoslavije. Ipak, treba odmah u početku naglasiti, da ova godišnjica nije nimalo utjecala na formiranje ovog sajma u tom smislu, da bi on upravo zbog tog jubilarnog doba dobio sadržaj i opseg, koji će imati. Naprotiv, formiranje sajma u ovom sadržaju i opsegu uslijedilo je normalno i nimalo umjetno, a deset godina slobode stvorilo je uvjete Jugoslaviji i jugoslavenskoj privredi, da se manifestira ovako snažno, kako će se manifestirati na Proljetnom sajmu 1955. To je bilo potrebno naglasiti, da ne bi tko pomislio, kako je porast sajma u 1955. isforsiran, da bi se naglasila desetgodišnjica oslobođenja.

Govoreći u okruglim brojkama, Proljetni Zagrebački Velesajam imao je 1953. nešto preko 9.005 četvornih metara izložbenog prostora, 1954.

nešto preko 12.000, a u 1955. on ima oko 16.000 četvornih metara. To je, dakle, normalna razvojna linija ovog sajma, koji se sjajno afirmirao i dokumentirao svoju opravdanost.

Proljetni Zagrebački Velesajam 1955. je uglavnom formiran. Njegove konture su već jasne, ma da nije moguće već sada dati konačne brojke. Sajam dobiva svoje završne oblike tek po otvorenju.

Bez obzira na manje promjene, koje su moguće do otvorenja, o ovom sajmu se može reći već sada, da je uspio obzirom na broj izlagača, zauzeti izlčžbeni prostor, asortiment najavljenе robe za izlaganje kao i potpunost izlaganja u svim proizvodima Jugoslavije.

Najjače izlaganje je u grupi strojogradnje, alata i uređaja (mašinogradnja i metaloprerađivačka industrija). 107 izlagača izlaže na prostoru od oko 4.000 četvornih metara. Slijedi tekstilna industrija s 95 izlagača na 2.057 četvornih metara. To je najjače dosadanje izlaganje tekstilne industrije Jugoslavije na jednom sajmu. Prehrambena industrija je na trećem mjestu sa 52 izlagača na 1.302 četvorna metra. Vrlo je snažno zastupana kemijska industrija sa 63 izlagača na 1.257 četvornih metara (uključivši farmaceutske proizvode, ljekovito bilje, papir i staklo). Odmah za kemijskom industrijom dolazi grupa proizvođača elektrotehnike, fine mehanike, optike i medicinskih instrumenata. Tu je 39 izlagača na 1.072 četvorna metra. Onda drvo i drvna industrija sa 17 izlagača na oko 1.000 četvornih metara. To su grupe s većim izlaganjem i s većim brojem izlagača. Zatim dolaze ostale grupe: koža, guma, plastične mase, građevinski materijal i keramika, narodne rukotvorine itd. Ukupno je u ovim grupama nekih 420 izlagača na oko 12.000 četvornih metara izložbenog prostora.

Posebni dio Proljetnog Zagrebačkog Velesajma 1955. čini Sajam zanatstva FNR Jugoslavije. Taj je sajam priređen u četiri velike izložbene hale na starom dijelu Zagrebačkog Velesajma (hale »D«, »C«, »C1« i »C2«). Ovaj sajam zauzima oko 3.000 četvornih metara izložbenog prostora a imaće 350 do 400 izlagača (kako se sada može ocijeniti). Izlaganje na sajmu zanatstva obuhvatilo je cijelu Jugoslaviju. Asortiment zanatskih proizvoda je vanredno interesantan i opsežan.

Na Proljetnom Sajmu imade još jedan interesantan odio: samostalno izlaganje vinarskih poduzeća (iz svih narodnih republika, isključiv Makedonije). Izlaganje će biti u paviljonu »K« spojeno s kušanjem vina za interesente iz poslovnih krugova, kao i za obične posjetioce.

Postojali su razlozi, da se ova dva izlaganja, zanatstva i vinarstva, fermiraju samostalno, ali u sklopu općeg sajma.

Zanatstvo po širini ima opći karakter, tj. proizvodnja obuhvata sve proizvodne grane. Razlika između zanatske proizvodnje i mnogih industrijskih proizvodnja samo je u mjerilu (uz odgovarajuće tehničke razlike u proizvodnom procesu). Međutim, paralelno izlaganje zanatskog i industrijskog proizvođača iste proizvodne grupe ima mnogo toga, što ne ide u prilog zanatskom proizvođaču. Prije svega industrijski proizvođač mjerom svog izlaganja, impresivnošću eksponata, opremom i aranžiranjem štanda i t. d. mora nužno ili zasjeniti zanatskog izlagača ili ga mora natjerati na neekonomične izdatke, ako želi da izloži na isti način. A zanatstvu je trebalo osigurati jeftino, ali isto tako dobro izlaganje. To je bilo moguće samo, ako zanatstvo izlaže samostalno. I tako je došlo do samostalnog izlaganja zanatstva FNR Jugoslavije, što će vjerojatno ostati tradicija na Zagrebačkom Proljetnom Velesajmu.

Isto tako postojali su razlozi, da se vinarstvo, ta tako važna ekonomska grana, samostalno afirmira na Proljetnom Sajmu. Specijalno su postojali razlozi, da se naša potrošačka publika pobliže upozna s vinarskim proizvodima naše zemlje tako reći iz prve ruke. Zbog toga je izlaganje vinarstva smješteno u posebni paviljon, gdje će moći biti organizirano kušanje vina za poslovne interesente i publiku.

Novost na ovom sajmu je i popuštanje krutih zabrana svake prodaje bilo kakve robe publici. U načelu kupovati na sajmu mogu i nadalje samo trgovci. Ali uz suglasnost uprave Zagrebačkog Velesajma moći će pojedini proizvođači prodavati i posjetiocima, ako to oni zažele, i to uglavnom zanatske proizvode, neke prehrambene artikle, tekstilne proizvode, poneki manji stroj ili alat za kućne potrebe i t. d. Razumije se da će se sve to moći događati samo u strogo sajamskom okviru, a nikako s namjerom, da se na sajmu obavlja trgovina na malo. Ta će biti i nadalje, t. j. i na ovom sajmu, potpuno isključena. Za izlagače znači ova mogućnost djelomično pokriće troškova izlaganja, i to u prvom redu za male, zanatske izlagače.

Proljetni Zagrebački Velesajam će za koji dan biti otvoren i tada će svaki imati priliku, da ga ocijeni a ujedno, da na tom sajmu ustanovi, koliko je Jugoslavija u proteklih deset godina kročila u svom ekonomskom razvoju. Vjerujemo, da će rezultat moći zadovoljiti i ispuniti ponosom svakog građanina ove zemlje.

B.

DRVNA INDUSTRIJA NA PROLJETNOM ZAGREBAČKOM VELESAJMU

Komercijalni značaj Proljetnog Velesajma sve više raste. Tako je ukupni promet u prošloj godini iznosio 42,7 milijarda dinara, prema 23,8 milijarda dinara u 1953. Od toga je otpadalo na proizvode drvene industrije 927, prema 250 milijuna dinara, što znači, da je promet u 1954. bio za skoro 4 puta veći nego u 1953.

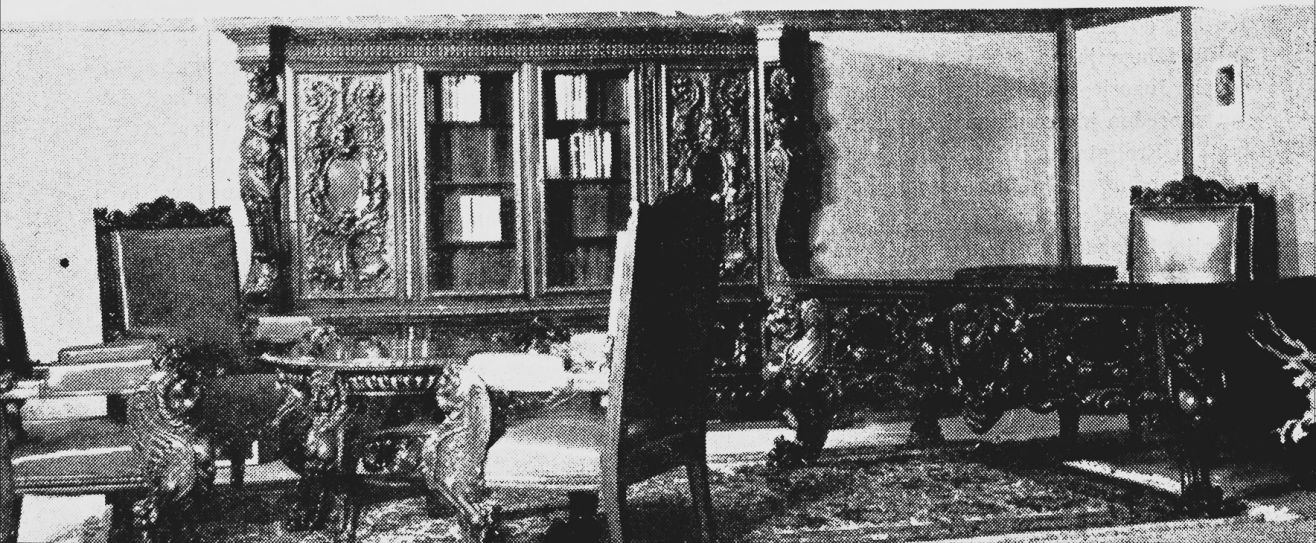
Nakon prestanka administrativnog rukovođenja privredom i sam je značaj Proljetnog Velesajma postao veći, a time se povećao i interes tuzemnih i inozemnih posjetilaca, koji se sve više interesiraju za proizvode jugoslavenske industrije.

Udio Drvne industrije NRH na pojedinim proljetnim velesajmovima bio je također u stalnom porastu. Izložbeni prostor, koji je ta industrija zauzimala u 1953., iznosio je 250 m², t. j. 20% od ukupnog prostora, koji je otpadao na ukupnu Drvnu industriju FNRJ, premda su neka druga poduzeća iz NR Hrvatske još izlagala i izvan tog prostora. U 1954. taj je prostor iznosio 400 m², t. j. oko 30% od ukupnog prostora zapremljenog od drvene industrije FNRJ, iako su neka poduzeća iz NR Hrvatske i prošle godine izlagala posebno, izvan ovdje pomenutog prostora. Ukupni prostor određen na ovogodišnjem Velesajmu iznosi oko 500 m², dok će opet neka poduzeća izlagati izvan predviđenog prostora za drvno-industrijska poduzeća NR Hrvatske.

Na pojedinim proljetnim zagrebačkim velesajmovima učestvovala su gotovo sva veća drvno-industrijska poduzeća i tvornice drvnih proizvoda, a pod zajedničkom organizacijom »Exportdrva«, poduzeća za izvoz drva i drvnih proizvoda, Zagreb. Tako su na **Velesajmu u 1953.** učestvovali drvno industrijska poduzeća Đurđenovac, Belišće, SlavonSKI Brod, te tvornice »Rade Šupić« — Rijeka, Ravna Gora, tvornice pokućstva Vrbovsko, »Bobić Florijan« — Varaždin, Zagrebačka tvornica izlagale izvan određenog kolektivnog prostora,

U okviru proljetnih zagrebačkih velesajmova, naša drvena industrija igra veoma vidnu ulogu. Broj njezinih izlagača, kao i zakupljeni izložbeni prostor, rastu iz godine u godinu. Već prvi proljetni velesajmovi u 1953. i 1954. postali se veoma poznati i poslovanje na njima bilo je veoma živo. Broj izlagača iz svih grana privrede na Proljetnom Zagrebačkom Velesajmu u 1953. iznosio je ukupno 653 i to iz svih naših republika, dok je broj izloženih proizvoda bio 2671 na prostoru od preko 10.000 m². Prošlogodišnji Proljetni Velesajam bio je već na prostoru, koji je bio za 30% veći nego u 1953. Od toga je otpadalo na drvnu industriju FNRJ 1.441 m², prema 1.297 m² u 1953. Ovogodišnji zakupljeni prostor bit će i dalje u porastu, uzimajući u obzir izlaganje jednog dijela drvene struke na zajedničkoj Zanatskoj izložbi, dok su ranije drvarski obrtnici izlagali u okviru cijele drvene industrije.

*Renesansna soba, proizvod Ind. stolarije
»Todor Dukin« iz Beograda*

bile su Zagrebačka tvornica pokućstva, »Stjepan Sekulić« — Nova Gradiška, »Ivo Marinković« — Osijek i tvornica »Nikola Vetnić« — Osijek.

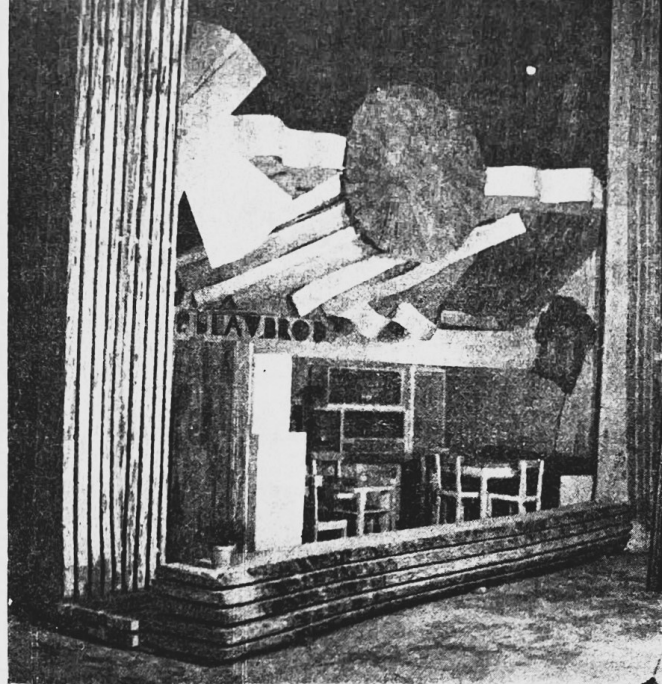
Posjeta je na tom Velesajmu bila prilično velika usprkos toga, što je taj Velesajam bio otvoren tek u svibnju i što mu je prethodio Osječki Velesajam uzoraka. Zaključeni poslovi bili su zadovoljavajući u ukupnoj vrijednosti od $1\frac{1}{4}$ milijarde dinara.

Na Velesajmu u 1954. bio je zabilježen još daleko veći uspjeh. Posjeta domaćih i inozemnih gostiju bila je mnogo veća, a o samom sajmu bilo je pohvalnih izjava i u inozemnoj štampi, osobito za drvno-industrijske proizvode iz NR Hrvatske.

Drvena industrija Hrvatske zajednički je izlagala u paviljonu FR, koji se nalazi u sredini starog dijela Velesajma. Od drvno-industrijskih poduzeća NR Hrvatske izlagali su drvno industrijska poduzeća Bališće, Karlovac, Nova Gradiška, Đurđenovac, Jadran-drvo i Slavonski Brod te Dip Delnice — tvornica Ravna Gora. Od tvornica drvnih proizvoda izlagale su tvornice Vrbovsko, »Bobić Florijana« — Varaždin, Zagrebačka tvornica pokućstva, »Ivo Marinković« — Osijek, »Rade Supić« — Rijeka i tvornica četaka i kistova »Nikola Vetnić« — Osijek. Tvornica pokućstva »Stjepan Sekulić« izlagala je posebno u F paviljonu s drvno-industrijskim poduzećima iz ostalih narodnih republika.

Uspjeh je ovog Velesajma bio u svakom pogledu veoma dobar. Sajam je održan vremenski nešto ranije nego ostali nacionalni sajmovi, što je također pridonijelo tome, da je ukupni promet drvno-industrijskih proizvođača iznosio skoro 1 milijardu dinara. Težište ovog velesajma u oblasti drvno-industrijskih proizvoda bilo je u izlaganju finalnih drvnih proizvoda za najšire domaće potrebe, koji su, zahvaljujući ukusnom izlaganju i dobroj kvaliteti proizvoda, naišli na veliki interes kupaca.

Drvena industrija Hrvatske na ovogodšnjem Velesajmu obuhvatit će prostor od nekih 500 m², te će uz dosadanja poznata drvno-industrijska poduzeća učestvovati i neka u međuvremenu osamostaljena poduzeća drvne industrije Hrvatske. Tako će, osim poduzeća Belišće, Đurđenovac, Delnice —

tvornica Ravna Gora, Karlovac i Novoselec te »Slavonije« (bivši Dip Slavonski Brod), na ovom Velesajmu učestvovati po prvi put i drvno industrijsko poduzeće Novi Vinodol, Senj, Virovitica i »Papuk« — Pakrac. Od tvornica drvno-industrijskih proizvoda na ovom će Velesajmu opet izlagati tvornica Vrbovsko, »Ivo Marinković« — Osijek, Zagrebačka tvornica pokućstva, »Bobić Florijan« — Varaždin i »Nikola Vetnić« — Osijek.

Izlaganje drvno-industrijskih proizvoda spomenutih poduzeća bit će u istom paviljonu kao i prošle godine, te će zbog većeg broja izlagača i izložbenih predmeta biti u samom paviljonu podignut još jedan kat, kako bi se udovoljilo svim željama i zahtjevima učesnika — izlagača, koji i ovog puta izlažu pod organizacionim rukovodstvom »Export-drva« — Zagreb. Tvornica »Stjepan Sekulić« iz Nove Gradiške izlagat će na posebnom izložbenom prostoru u T paviljonu.

Izložbeni predmeti pokazat će sva najnovija dostignuća naše drvno-industrijske proizvodnje u posljednje vrijeme te će uz razne sortimente rezane i ostale drvne građe i razni hšumskih proizvoda, biti prikazani i suvremeni proizvodi naše industrije namještaja, stolica, razne galanterijske robe, zatim parketa, furnira, sanduka, četaka i t. d., t. j. proizvodi, koji nailaze ne samo na sve veći interes najširih narodnih krugova, već i na sve veći interes inozemnih kupaca. Sve bolji sortimenti naših drvno-industrijskih proizvoda i sve suvremeniji način njihovog izlaganja sigurno će i ovaj put privući još veći broj kako domaćih, tako i inozemnih interesenata, koji će se, zahvaljujući ovoj priredbi — Proletnom Zagrebačkom Velesajmu, još bolje i svestranije upoznati sa sve suvremenijim proizvodima te naše važne privredne grane — drvne industrije.

IZLAGAČI DRVNE INDUSTRIJE

na Proljetnom
Zagrebačkom
Velesajmu
od 8.-15. IV. 1955.

U ORGANIZACIJI SVOG PRODAJNOG BIROA
»EXPORTDRVA« — ZAGREB, IZLAŽU GOTOVO SVA
VEĆA PODUZEĆA DRVNE INDUSTRIJE HRVATSKE U
PAVILJONU FR, A TO SU:

DRVNO INDUSTRIJSKO PODUZEĆE — KARLOVAC
DRVNO INDUSTRIJSKO PODUZEĆE — BELIŠĆE
DRVNO INDUSTRIJSKO PODUZEĆE —

ĐURĐENOVAC

DRVNO INDUSTRIJSKO PODUZEĆE — NOVOSELEC
DRVNO INDUSTRIJSKO PODUZEĆE — SENJ
DRVNO INDUSTRIJSKO PODUZEĆE —

NOVI VINODOL

DRVNO INDUSTRIJSKO PODUZEĆE — VIROVITICA
DRVNA INDUSTRIJA »SLAVONIJA« —

SLAVONSKI BROT

DRVNA INDUSTRIJA »PAPUK« — PAKRAC
TVORNICA POKUĆSTVA I ALATA »IVO

MARINKOVIĆ« — OSIJEK

VARAŽDINSKA TVORNICA STOLICA »FLORIJAN
BOBIĆ« — VARAŽDIN

TVORNICA POKUĆSTVA IZ SAVIJENOG DRVA —
VRBOVSKO

ZAGREBAČKA TVORNICA POKUĆSTVA — ZAGREB

DRVNO INDUSTRIJSKO PODUZEĆE DELNICE —

TVORNICA POKUĆSTVA — RAVNA GORA

TVORNICA ČETAKA I KISTOVA »NIKOLA VETNIĆ«
— OSIJEK

DRVNA INDUSTRIJA »MATKO VUKOVIĆ« —
SUBOTICA

STROJNO MIZARSTVO — INDUSTRIJA LESNIH
FINALNIH PROIZVODOV — TRBOVLJE

DRVNO INDUSTRIJSKO PODUZEĆE — NOVA
GRADIŠKA

KORPARSKO-KOŠARAČKA INDUSTRIJA — APATIN
TOVARNA POHIŠTVA — MARIBOR

TVORNICA PISAČEG PRIBORA I DRVNE

GALANTERIJE »LEPA« — LEPOGLAVA

PODUZEĆE ZA PRERADU I PROMET DRVA I

DRVNIH PROIZVODA »ŠUMA« — SPLIT

DRVNO PRERAĐIVAČKO PREDUZEĆE »POBJEDA« —
BELA CRKVA

TVORNICA METALNOG NAMJEŠTAJA I DJEČJIH
KOLICA »JADRAN« — ZAGREB

»LES« — LJUBLJANA

TVORNICA NAMJEŠTAJA »BUDUĆNOST« —
SUBOTICA

DRVNA INDUSTRIJA »TRESKA« — SKOPJE

DRVNO-INDUSTRIJSKO PODUZEĆE — VRGINMOST

PREDUZEĆE »DUNAV«, INDUSTRIJA ZA PRERADU

DRVETA — APATIN

INDUSTRIJA POKUĆSTVA I GRAĐEVNA STOLARIJA

»HRAST« — ČAKOVEC

TVORNICA NAMJEŠTAJA »TISA« — SENTA

INDUSTRIJSKI KOMBINAT — BRINJE

Drveno industrijsko poduzeće Đurdenovac

NEKAD I DANAS

Teritorij današnjeg Đurdenovca u prošlom je stoljeću bio bogati šumski posjed grofa Pejačevića. Godina 1870 obilježava novu eru u ekonomsko-političkom razvitku tog kraja, jer u to vrijeme grof Pejačević prodaje svoj posjed mađarskom industrijalcu Neuschloss-u. 2 godine nakon toga već započinje eksploatacija i industrijska prerada tamošnjih hrastovih sastojina u sklopu »Neuschloss féle Taningár és görfüresz — Budapest«.

Godine 1872. stavljena je u pogon prva pilana sa dva gatera, a 1878. otpočela je i proizvodnja tekućeg taninskog ekstrakta u postrojenju, koje je tada brojilo 6 velikih i 4 male kace.

Novi podstrek za razvitak industrije drveta u ovom kraju dala je izgradnja željezničke pruge do Podravske Slatine (god. 1893.). Otada proizvodi đurdenovačke industrije počinju osvajati vanjska tržišta, da već za nekoliko godina osvoje renome svjetskog glasa. Pilana ubrzo zatim povećava kapacitet na 5 gatera (1894. g.). Sve veća proizvodnja tanina nametnula je pitanje ambalaže za taj artikl, a iz tog se rađa tvornica bačava (1907. g.). Ekonomska logika i težnja za izvlačenjem što većeg profita navela je ondašnjeg vlasnika, stranca, da 1912. g. podigne tvornicu parketa, a 1915. tvornicu namještaja. Time su upravo na početku Prvog svjetskog rata udareni temelji proizvodnji kombinatskog tipa.

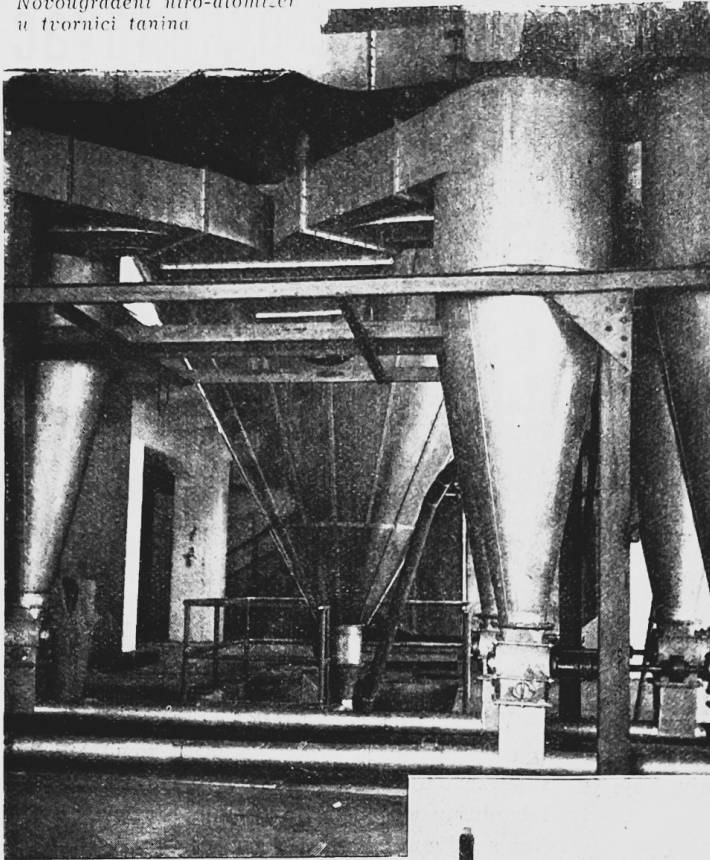
Godina 1917. zabilježena je također u analima đurdenovačke industrije, jer tada požar uništava tvornicu tanina skoro do temelja. Njezino obnavljanje i renoviranje izvela je par godina kasnije »Našička« tako, da se godine 1921. već počeo proizvoditi kruti tanin, a 1928. tanin u prahu.

Vrijeme između dva rata (biv. Jugoslavija) značilo je afirmaciju proizvoda ovog kombinata na svjetskom tržištu, ali uz istovremenu maksimalnu i bezdušnu eksploataciju okolnih hrastovih sastojina s jedinim ciljem »što veći profit«.

Završetak Drugog svjetskog rata ima dvostruki ekonomsko-politički značaj za Đurdenovac i njegovu industriju. Nacionalno oslobođenje donijelo je ujedno oslobođenje privrede ovog kraja od podložnosti inostranom kapitalu. Ta je činjenica unijela nove principe, koji odbacuju ideologiju kolonijalnog nasljeđa. Zato đurdenovačka industrija drveta, uz materijalnu podršku čitave zajednice, danas kreće putem modernizovanja proizvodnog procesa i prilagođavanja svoje privredne orijentacije opće narodnim interesima. Rezultati tog novog privrednog kursa ogledaju se u renoviranju tvornice tanina, u izgradnji nove moderne pilane, namjesto stare i neekonomične, u milionskim investicijama za obnovu strojnog parka i podizanje društvenog standarda radnika, u proširenju asortimana finalne proizvodnje i u daljnjim projektima, koji imaju za cilj, da industrijsku preradu drveta usklade s najsavremenijim postupcima maksimalnog iskorištenja raspoložive sirovine uz što je moguće manje opterećenje šumskog fonda.

Novougrađeni niro-atomizer
u tvornici tanina

NOVI KAPACITETI GARANCIJA OBIMNE I

PROIZVODNJA TANINSKIH EKSTRAKTA, iako datira iz ranijih vremena, dostigla je tek nedavno, vrhunac tehnike proizvodnje i kvalitete. To je postignuto renoviranjem čitave tvornice i ugradnjom novog niro-atomizera. Osim odličnog kvaliteta, renovirana tvornica proizvodi ekenomičnije nego ranije.

I ovdje je proizvodnja raznolika, kako obzirom na sirovinu, tako i obzirom na tehniku prerade. **HRASTOV EKSTRAKT** proizvodi se u tekućem (sulfitiran, nesulfitiran i dekantiran) i krutom stanju (nedekantiran i dekantiran) i u prahu (nedekantiran i dekantiran — atomiziran). Od šiške se proizvodi ekstrakt u vidu dekantiranog praha **ŠHED** — hladna ekstrakcija.

KPSTENOV EKSTRAKT proizvodi se u tekućem stanju (nedekantiran i dekantiran), u krutom stanju (nedekantiran i dekantiran) te u prahu (nedekantiran i dekantiran — atomiziran).

Osnovnu sirovinu — drvenu masu — poduzeće osigurava većim dijelom iz vlastitih sječina na području Papuka, Krndije i Bilogore. Pored pilanskih trupaca, koje poduzeće izrađuje samo za potrebe podmirjenja kapaciteta vlastite pilane, u eksploataciji šuma izrađuju se i ostali šumski sortimenti za tržište. To su: bukovi trupci za ljuštenje, hrastovi i bukovi trupci za furnir, ogrjevno drve, celulozno bukovo drvo, jasenova kolarska grada, hrastovi piloti, tt i elektrovođni stupovi i bukov drveni ugali.

NOVA MODERNA PILANA prerađuje većim dijelom hrastove i bukove trupce u piljenu građu, cbrubljenu i necbrubljenu. Asortiman ove piljene građe cbuhvata sve uzansama uvedene sortimente. Engleska grada izrađuje se i po narudžbi. Grada se suši u savremeno opremljenim sušionicama, dok za parenje bukovine poduzeće raspolaže vlastitim parionicama. Osim hrastovine i bukovine, pilana prerađuje i trupce drugih tvrdih listača: jasen, brijest, javor, te meke listače: joku i lipu; Pilana raspolaže savremenim strojnim parkom, a transport na pilanskom skladištu je mehaniziran.

Nová pilana sa
skladištem trupaca

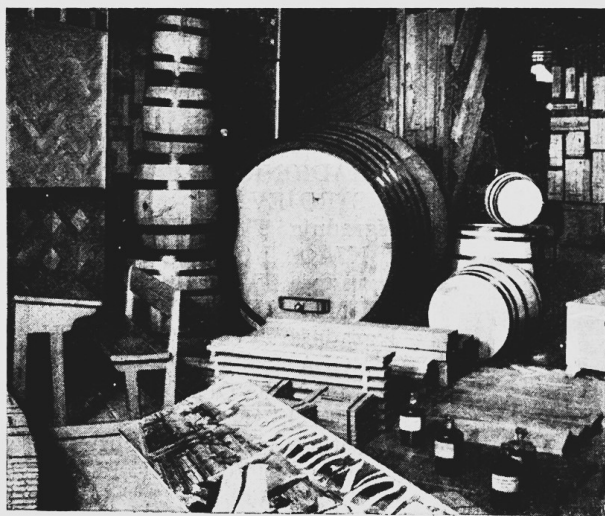
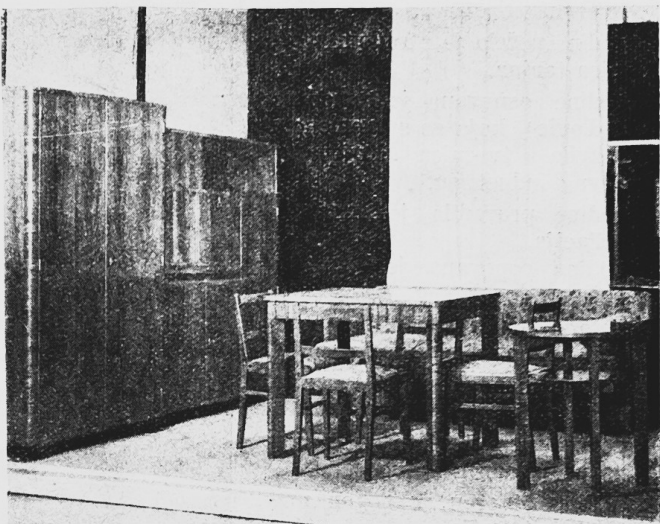
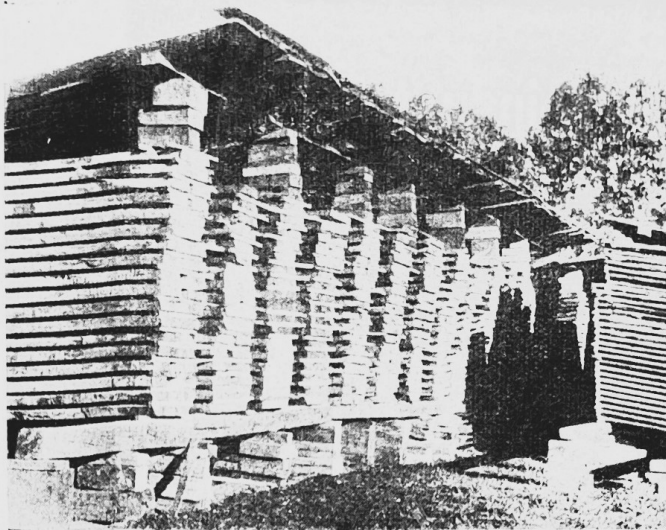
I POSTROJENJA KVALITETNE PROIZVODNJE

Durdenovačka TVORNICA PARKETA jedna je od najpoznatijih i najstarijih u zemlji. Dugogodišnje tradicije garancija su prvorazrednog kvaliteta. Proizvodi se hrastov, bukov i jasenov parket, a u novije vrijeme izrađuje se po specijalnim narudžbama i mozaik-parket, sastavljen iz orahovog, javorovog, hrastovog, jasenovog i bukovog drva.

TVORNICA BAČAVA je zaista, jedinstvena ove vrste u zemlji. Proizvodi transportne, vinske (podrumske) bačve u raznim dimenzijama iz hrastovine. Bukove bačve za pulpu, voćne sokove i za krutu robu izrađuju se također u raznim dimenzijama, a isto tako i lagerske bačve (ovalne i okrugle). Sve vrsti bačava izrađuju se iz cijepane i specijalno piljene dužice.

PROIZVODNJA POKUĆTVA I GALANTERIJA novijeg je datuma, ali se po obimu i kvaliteti već zapazila na tržištu. Asortiman je bogat i raznovrstan; kuhinjski namještaj i spavaće sobe od tvrdog i mekanog drva, spavaće sobe furnirane, kombinirane sobe, blagovaonice, školski i uredski namještaj, kino stolice, fotelje svih vrsta, stolice za radio, namještaj za restauracije, kavane, čitaonice i sl., poćivaljke, dječji kreveti i svakovrsna galanterija.

Konačno, vrijedno je spomenuti i posebnu granu proizvodnje, koja, doduše, ne spada u drvnu struku, ali, koja obogaćuje proizvodni asortiman, bilo za vlastite potrebe, bilo kao artikal namijenjen tržištu. To je KAMENOLOM, iz kojeg se vadi prvoklasni kamen — tucanik i spina.

DRVNO INDUSTRIJSKO PODUZEĆE — ĐURĐENOVAC

NA PROLJETNOM ZAGREBAČKOM VELESAJMU IZLAŽE CVE
PROIZVODE:

kuhinjski namještaj, kombinirane
sobe, radne sobe, fotelje i tapacirane
stolice, bačve, parkete, rezanu
gradu, taninske ekstrakte i kamen

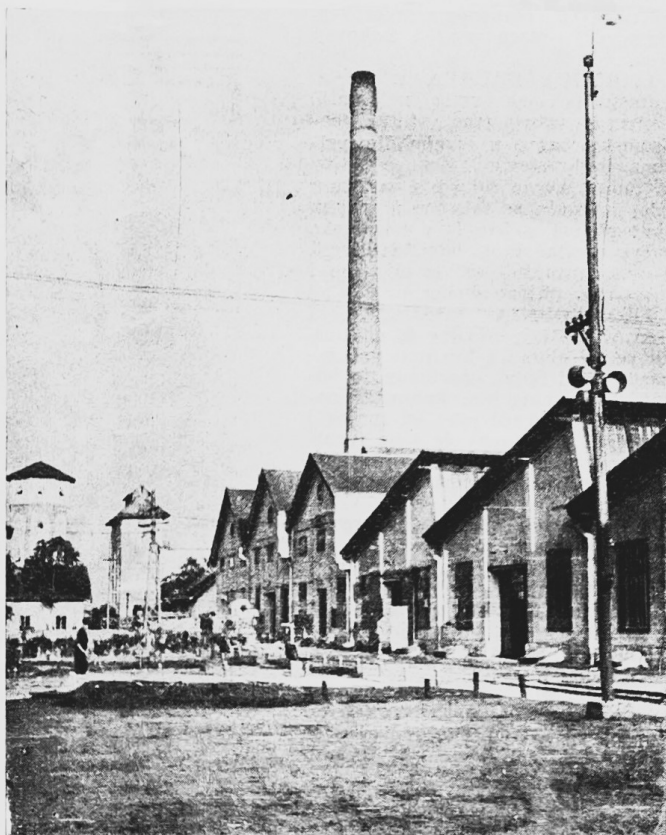
Drveno industrijsko poduzeće Belišće

KOMBINAT: PILANA • TVORNICA TANINA • SUHA DESTILACIJA DRVA • TVORNICA PARKETA • TVORNICA BAČAVA • TVORNICA DRVNE VUNE • STOLARIJA • REMONTNA RADIONICA I TVORNICA STROJEVA •

Drveno industrijsko poduzeće Belišće je naše najstarije drveno poduzeće kombinatskog tipa. Ono se razvijalo decenijama i osvajalo sve nove i nove proizvode, orijentirajući se sve više i više prema finalnoj proizvodnji. Evo nekoliko najvažnijih podataka iz njegovog bogatog historijata i daljnjeg razvitka.

- 1884. godina je godina osnutka poduzeća i otvaranje prve pilane.
- 1884. godine otvoreno je prvih 14 kilometara željezničke pruge, koja se kasnije razvila u razgranatu mrežu slavonsko-podravске željeznice.
- 1889. godine počela je s radom tvornica tanina.
- 1890. godine osnovana je remontna radionica, koja se s vremenom razvila u tvornicu strojeva za drvenu industriju.
- 1900. godine proradila je suha destilacija.
- 1905. godine osnovana je tvornica bačava.
- 1910. godine uspostavljen je poseban pogon za izradu dužica.
- 1911. godine osnovana je tvornica parketa.
- 1912. godine uspostavljen je pogon za proizvodnju drvene vune.
- 1950. godine otvoren je pogon mašinske stolarije.
- 1954. godine izgrađena je nova moderna pilana.

U PLANU DALJNJE IZGRADNJE:

Daljnje proširenje REMONTNE RADIONICE I TVORNICE STROJEVA

Izgradnja TVORNICE SREDNJAČA I GLATKIH VRATA
Izgradnja TVORNICE LAMEL I MOZAIK PARKETA.

Izgradnja TVORNICE FURFUROLA

Izgradnja TVORNICE POLUKEMIJSKE CELULOZE

Eventualno dolazi u obzir izgradnja TVORNICE PLOČA IVERICA.

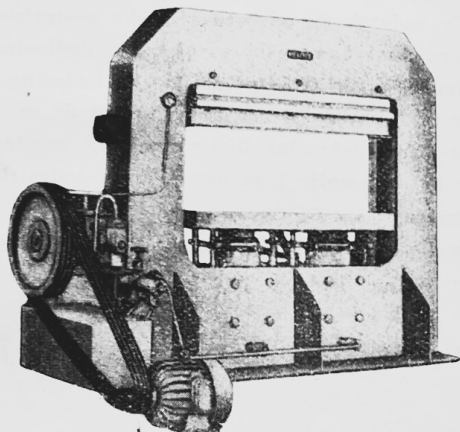

STROJEVI ZA DRVNU INDUSTRIJU

PROIZVOD REMONTNE RADIONICE DIP-a BELIŠĆE

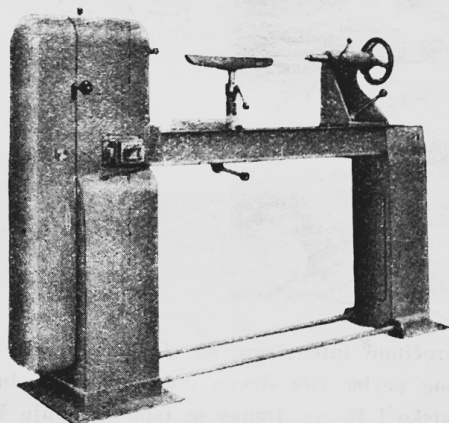
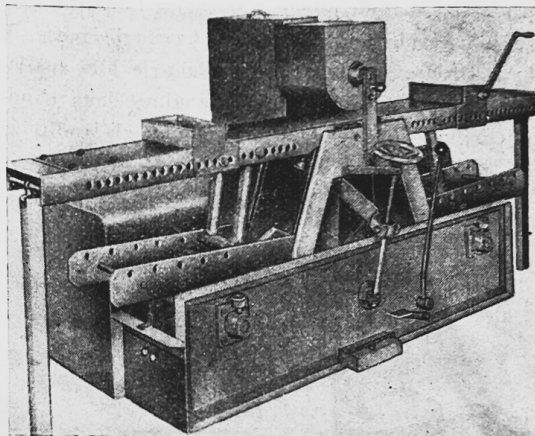
Remontna radionica DIP-a Belišće danas više nije samo ono što bi se iz naziva dalo zaključiti. Pored remonta strojeva i uređaja, koje ovaj pogon obavlja ne samo za DIP Belišće, već i za ostala drvno-industrijska poduzeća, danas se u proširenoj radionici proizvode novi strojevi za drvnu industriju. Radi se većim dijelom o proizvodnji specijalnih strojeva, koje ne proizvode ostale poznate tvornice u našoj zemlji («Bratstvo» i «Stup»). To su: horizontalne bušilice, vertikalne tračne brusilice, tanjuraste brusilice, hidraulične stolarske preše (hladne), preše za panelne srednjice, strojevi za automatsko tokarenje štapova, sušionice s trakom za furnire, automatske teške prečne kružne pile, vagoni, vagoneti s uređajem za dizanje i spuštanje tereta, a u najnovije vrijeme osvojena je i proizvodnja tokarske klupe za drvo, hidraulične preše za lamelirani parket, stroja za savijanje drveta, uređaja za prešanje briketa, hidraulične preše za proizvodnju lignostona.

Ljevaonica izrađuje odljevke svih vrsta iz željeza, bronza i aluminija.

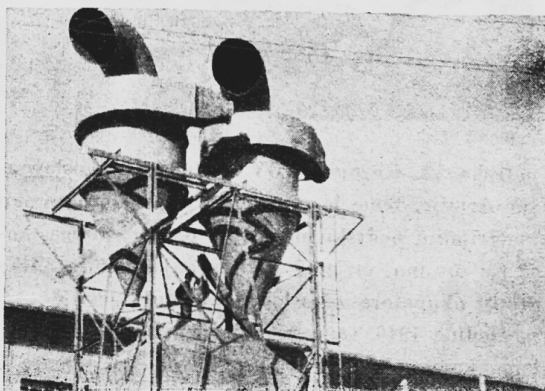

Stroj za savijanje drveta mehaničkim putem. Upotrebljava se za savijanje sjedišta i naslona za stolice. Savijaju po tri komada zajedno, dimenzija 50×50 mm. Pokreće se elektromotorom jačine 4 Kw.

Hidraulična preša za lamelirani parket. Stroj radi pomoću visokotlačne sisaljke. Jačina pritiska iznosi 25.000 kg. Veličina stola je 1.350×300 mm. Pokreće se elektromotorom jačine 2.7 Kw.

Tokarska klupa za drvo. — Visina šiljka iznosi 280 mm, a razmak 1 m. Broj okretaja 1.390 u minuti. Pokreće se pomoću elektromotora 1.4 Kw snabdjevenog uređajem za brzo kočenje. Radi sa 4 brzine.

Ekshaustorski uređaji proizvode se po narudžbi za sve vrste industrijskih i radioničkih pogona u drvnoj industriji.

Drvena industrija „Papuk“ – Pakrac

Kad se pod kraj prošlog stoljeća u mnogim našim krajevima počela provoditi eksploatacija i prerada drvenih masa industrijskih razmjera, oku ondašnjih poduzetnika nisu izmakli bogati šumski posjedi zapadnih padina Psunja i Papuka. Aspiracije su ubrzo pretvorene u djelo, te Pakrac negdje posljednjih decenija prošlog stoljeća dobiva prvu pilanu, a s njom i prvu šumsku željezničku komunikaciju od Pakraca do Vodostaja.

Od nekadašnjih vlasnika pakračke pilane najopširnije tradicije ostavio je poljski grof Ladislav Bavarowsky, koji je tek poslije Prvog svjetskog rata pilanu prodao poznatoj firmi »Slavex« dd. Period između dva rata protekao je bez osobitih promjena u radu pilane a u znaku forsirane prerade i eksploatacije pretežno hrastovih masa. U toku Drugog svjetskog rata pilana je bila spaljena (1943.), ali je već nakon godinu dana obnovljena tako, da je do kraja rata mogla raditi za

inozemna tržišta sve vrsti rezane građe hrasta, bukve, jasea i drugih listača. Uz pilanu postoje sušionica i parionica. Poduzeće većim dijelom podmiruje svoje potrebe u pilanskim trupcima iz vlastitih sječina. Ove, osim tehničke oblovinе, proizvode i znatne količine jamskog drveta, drvenog uglja i ogrjevnog drva.

Još unatrag nekoliko godina u Pakracu je osnovana remontna radionica, koja je u početku imala zadatak da održava pilanska postrojenja i željeznički i kamionski vozni park. Radionica se postepeno širila te je uskoro dobila i vlastitu ljevaonicu. Time je stvorena mogućnost da se izrađuju i novi doknadni dijelovi, najprije za vlastite potrebe, a kasnije i za ostala drvno-industrijska poduzeća.

Kapacitet radionice naročito je povećan od 1950. godine, kada je pogon bio znatno proširen

Pilana sa skladištem trupaca — najstariji industrijski pogon Drvne industrije »Papuk« — Pakrac

potrebe VI. Korpusa NOVJ, odnosno Jugoslovenske Armije. Time je ovaj kolektiv pružio ogromnu materijalnu podršku naporima naših jedinica, koje su u ono vrijeme vodile najodlučnije bitke protiv okupatora za oslobođenje naše zemlje.

Godine 1946. sagrađena je iz temelja nova pilana, koja i danas radi i proizvodi za domaće i

s naročitom intencijom, da služi za uzdržavanje voznog parka više drvno industrijskih poduzeća Hrvatske i Bosne. Danas se tamo izrađuju kompletni vagoneti za industrijske željeznice, zatim skretnice, okretaljke, ložišta, transmisije, roštilji za ložišta, stolovi za kružne pile, odljevci strojnog liva, odljevci obojenih metala, a vrši se remont

industrijskih lokomotiva, gatera i drugih strojeva. Industrijske lokomotive od 0,60 preraduju se na dimenzije 0, 76.

Sve ovo što smo dosada nabrojili zapravo predstavlja iz ranije zacrtani put razvitka drvne industrije u ovom kraju. Danas se, međutim, situacija prilično izmijenila, a perspektivni put daljnjeg razvitka drvne industrije u Pakracu donijet će i

nivo i oblik privredivanja u drвноj industriji, dali su novi pravac razvitku ovog poduzeća.

Još 1950. godine udareni su temelji finalnoj preradi drveta u obliku proizvodnje drvne galanterije. Tada je na tom poslu radila grupa od 12 radnika. Povremeno se taj broj povećavao, a paralelno se izgrađivala nova tvornica galanterije i pokućstva. Danas u tom novom pogonu radi 200

Kuhinjski namještaj D. I. »Papuk«

**TUZEMNI ASORTIMAN DRVNE
INDUSTRIJE »PAPUK« — PAKRAC**

kuhinjski namještaj
kancelarijski namještaj
spavaće sobe
radne sobe
pojedinačni komadi namještaja po narudžbi
kombinirani namještaj iz željeza i drveta
za kavane, vrtove, škole, bolnice i t. d.

**EKSPORTNI ASORTIMAN DRVNE
INDUSTRIJE »PAPUK« — PAKRAC**

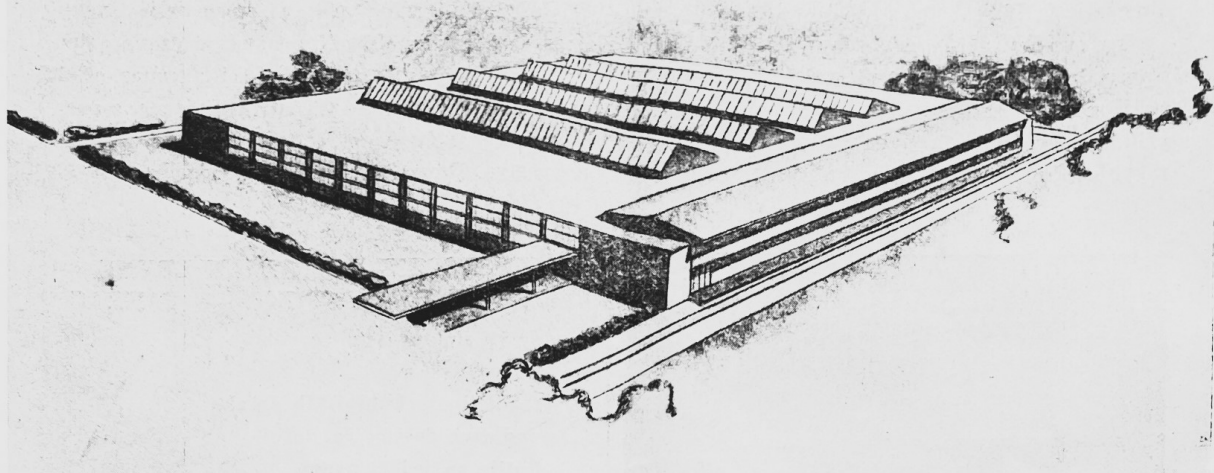
dječji stolovi i stolice
kućne ljestve
razni tipovi kuhinjskih dasaka
podložne dasčice za stol
kutije za jedaći pribor
poljski kreveti
ležaljke
razni tipovi vješalica za odijela
tokareni štapovi

*Kombinirana garnitura iz drveta i željeza —
proizvod D. I. »Papuk«*

daljnjih promjena. Pilana više ne može i ne će ostati jedini oblik industrijske prerade drveta. S jedne strane, pomanjkanje većih zaliha drvnih masa, naročito hrastovine, a s druge, težnja ta-mošnje komunalne zajednice da podigne rentabilitet i ekonomičnost svoje privrede na savremeni

radnika, koji za domaće i vanjsko tržište proizvode niz kvalitetnih finalnih produkata. U istom se pogonu zasada proizvode srednjače za panele, a uskoro će se pristizanjem novih strojeva proizvoditi gotove panel-ploče, čime će se znatno unaprediti proizvodnja namještaja, a izvjestan dio panel-ploča proizvodit će se i za tržište.

Virovitica razvija svoje drvarske tradicije u pravcu finalne proizvodnje

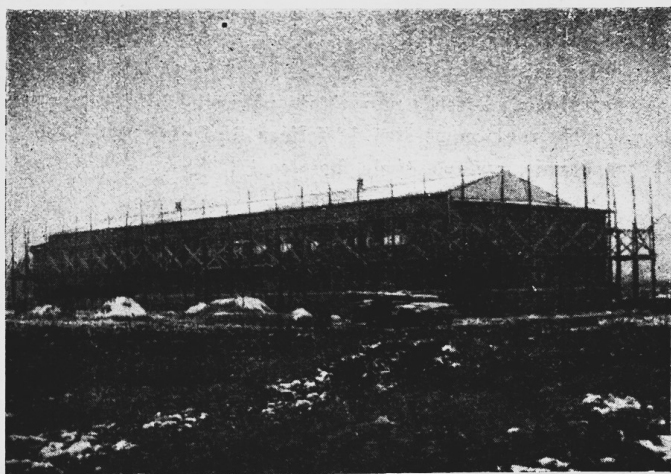
Drvena industrija, uglavnom eksploatacija, pilanarstvo i stolarski obrt, imaju u virovitičkom kraju svoju tradiciju, koja datira od vremena, kad je još prije I. svjetskog rata tamo tvrtka Drach podigla svoju pilanu. U periodu između dva rata i nakon Oslobođenja pilana je postepeno povećavala svoj kapacitet (do 5 jarmača).

U skladu s općom tendencijom dovođenja u sklad pilanskih kapaciteta sa sirovinskom bazom, koja je posljednjih decenija znatno smanjenja, pilana je unazad tri godine morala pristupiti ograničenju svojih kapaciteta. Isključene su iz proizvodnje dvije jarmače, a postojala je tendencija, da se pilanski kapacitet svede u okviru podmirivanja lokalnih potreba u obliku najamnog reza. U

ovoj situaciji, koja je prijetila likvidacijom dugogodišnjih privrednih tradicija virovitičkog kraja, našli su lokalni organi vlasti sretno rješenje. Udareni su temelji novom Drvno industrijskom poduzeću, koje se orijentira prema finalnoj drvnj proizvodnji. Eksploatacija i pilana, koje zasada predstavljaju materijalnu osnovicu novog poduzeća, imat će uskoro jedini zadatak, da osiguraju potrebne sirovine za finalnu proizvodnju. Finalna grana, proizvodnja namještaja i galanterije, već se danas razvija u granicama mogućnosti, dok se paralelno izgrađuje moderna tvornica pokućstva s kapacitetom od 2.000 garnitura namještaja i 100 tona galanterije godišnje.

Slika gore: perspektivni izgled objekata za finalnu drvnu proizvodnju u Virovitici.

Slika desno: prvi od niza tvorničkih objekata već se dovršava.

Drveno industrijsko poduzeće

VIROVITICA

IZLAŽE NA PROLJETNOM

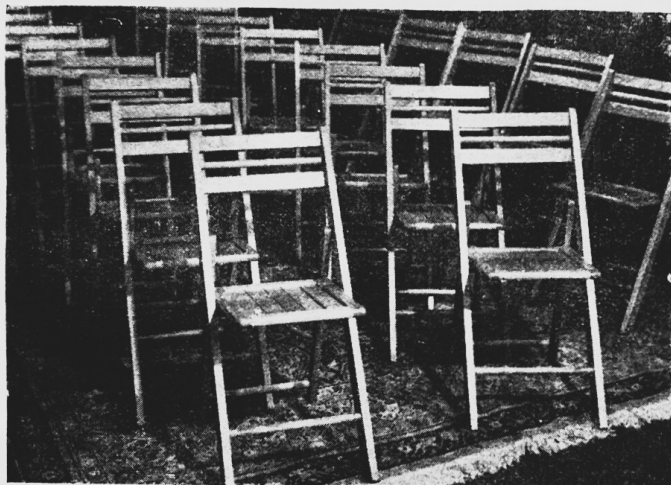
ZAGREBAČKOM VELESAJMU

od 8. do 15. travnja 1955.
na 25 m² u paviljonu FR

- ◆ kancelarijski namještaj
- ◆ dječje stolice
- ◆ drvenu galanteriju
- ◆ tvrdnu piljenu građu

Pilana sa skladištem trupaca u Virovitici

UNAPREĐENJE OBIMA I KVALITETE PROIZVODNJE

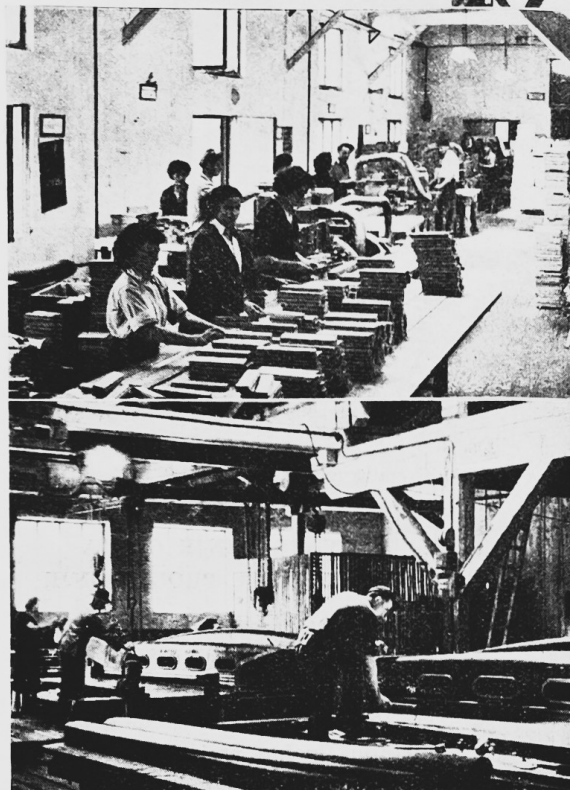
Iako su objekti tvornice namještaja i galanterije još u izgradnji, poduzeće u okviru postojećih mogućnosti već danas razvija sve obimniju i kvalitetniju finalnu proizvodnju. Samo u ovoj godini Drveno industrijsko poduzeće Virovitica ima u planu da ostvari dvadeset miliona deviznih dinara od prodaje finalnih proizvoda u Holandiji, Njemačkoj i drugim evropskim i vanevropskim tržištima. Za te zemlje većinom se izrađuju stolovi, stolice (dječje) i različiti galanterijski artikli.

Za domaće tržište poduzeće proizvodi pokućstvo, radne i kombinirane sobe, orijentirajući se pritom, da tim proizvodima dade suvremeni izgled i da ih plasira uz pristupačne cijene.

Sirovinu, t. j. piljenu građu, poduzeće preraduje u vlastitoj pilani, koja u svom sastavu ima suvremene sušionice i parionice.

Iz ovoga se može zaključiti, da sadašnja faza razvitka ovog poduzeća daje realnu garanciju za buduću prosperitet drvene industrije u ovom poznatom drvarskom centru.

DRVNA INDUSTRIJA
„SLAVONIJA“
 SLAVONSKI BROD

Proizvodi i prodaje

Hrastovu, jasenovu, brijestovu i orahovu piljenu građu, hrastove rezane pragove i skretničku građu, hrastove grede po specifikaciji.

Sve vrste furnira plemenitih i slijepih.

Šumske proizvode: jamsko drvo, željezničke tesane pragove, taninsko drvo i cijepanu dužicu.

Sobni i kuhinjski namještaj i stolice, građevinsku stolariju, sastavljene furnire svih vrsta, intarzirane slike iz furnira itd. itd.

Hrastove i bukove parkete.

Telefoni:

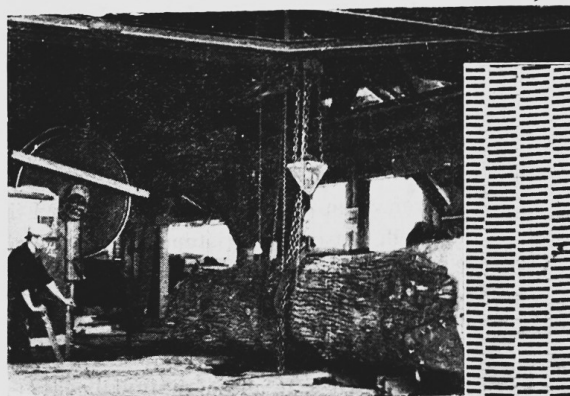
Uprava 202 i 203, Pilana 357, Tvornica furnira 204,
 Strojna stolarija 205

Brzojavna kratica:

»SLAVODRVO« — Slavonski Brod

Kupuje

Orahove i ostale furnirske trupce, kao i trupce za ljuštenje svih vrsti drva.

Kombinat:

Pilana, Tvornica furnira, Tvornica parketa,
 Strojna stolarija, Iskorištavanje šuma

Drveno industrijsko poduzeće Novi Vinodol

Drveno industrijsko poduzeće — Novi Vinodol, ili skraćeno DIP — Novi Vinodol, je od 30. VI. 1954. godine samostalno poduzeće. Toga dana ono se izdvojilo iz bivšeg — »Jadran drva« Rijeka, te pod rečenim imenom nastavilo potpuno samostalno s radom.

Poduzeće prerađuje drvene mase Male i Velike Javornice, koje se nalaze pod upravom dviju šumarija u Novom Vinodolu.

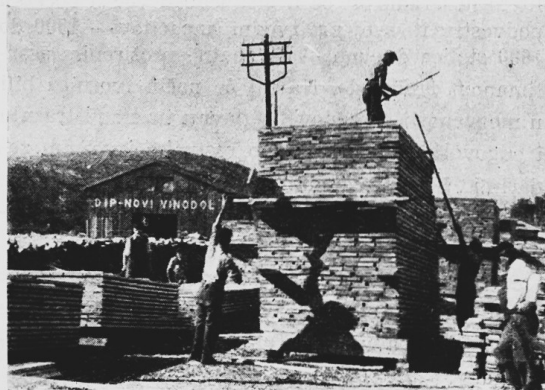
U svom sastavu poduzeće ima: upravu manipulacije u Mošnjama, pilanu u Brezama i finalnu preradu drva u samom Novom Vinodolu. Uprava poduzeća nalazi se u Novom Vinodolu.

Poduzeće se po svom proizvodnom zadatku bavi preradom bukove i jelove oblovine, prerađujući tako godišnje oko 20.000 m³ oblovine. U zadnje vrijeme procent bukovine stalno raste tako, da se sada već reže 50% jela i 50% bukve.

Zbog svog specifičnoga položaja na morskoj obali procent izvoza je vrlo velik, jer roba gravitacijom i mora da ide u izvoz, naročito u Italiju. Izvozi uglavnom jelovu i bukovicu rezanu građu, celulozno bukovo drvo i bukovo ogrjevno drvo.

Što se tiče kvaliteta samih proizvoda, iz godine u godinu se vidi veliki napredak tako, da bukova rezana građa po svojoj strukturi i izradi može mirno da stane uz bok gornjo-hrvatskoj proizvodnji.

Poduzeće se iz godine u godinu sve više širi, jer mu to omogućava sirovinaska baza, a u novije

vrijeme počinje snažnije da se razvija i finalna industrija.

Osim spomenutog zadatka, poduzeće vrši otpremu robe gorsko-kotarskih i ličkih poduzeća drvene industrije, koja prirodno nalaze svoju otpremnu stanicu u luci Novoga.

U tu svrhu DIP Novi Vinodol koristi svoje vrlo lijepo uređeno novo stovarište rezane građe.

Slika gore: iz luke Novog Vinodola otpremaju se danomice za vanjska i domaća tržišta velike količine ogrjevnog i celuloznog drva i piljene građe

Slika lijevo: skladište piljene građe u Novom Vinodolu

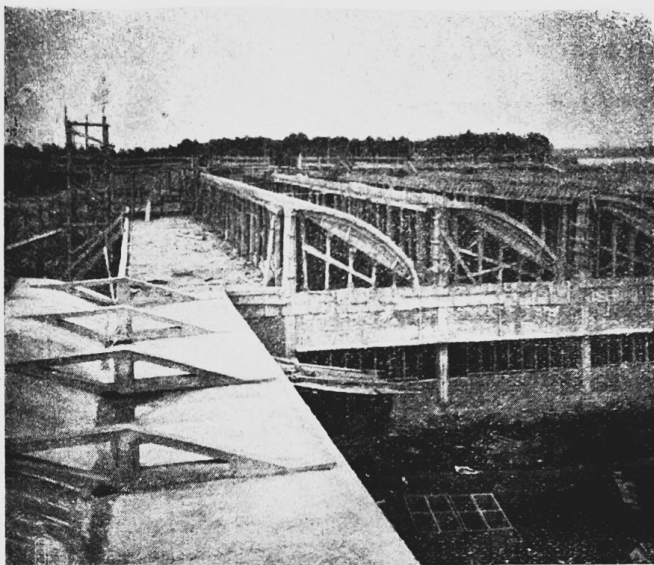
VARAŽDINSKA TVORNICA STOLICA „BOBIĆ FLORIJAN“

Osnovana još 1892. počela je proizvoditi stolice iz savijenog drveta tipa »Thonet Mundus«, postepeno se povećavala te uglavnom podmirivala potrebe tuzemnog tržišta. Njen kapacitet iznosio je prije početka Drugog svjetskog rata 300 do 400 stolica dnevno, a od toga je svega 3% bilo namijenjeno izvozu, uglavnom u Francusku. Tek 1939. i 1940., poslije okupiranja Poljske i Češke — glavnih dobavljača stoblica iz savijenog drveta na izozemnim tržištima, njena je produkcija nešto povećana, i počele su jače isporuke za inozemstvo i nova tržišta.

Nakon oslobođenja i prelaskom u ruke naroda i konačno pod upravu samog radnog kolektiva tvornica je doživjela svoj pravi procvat. Premda u starim, dotrajalim, za lančani rad neodgovarajućim prostorijama njena proizvodnja uslijed velike tražnje tuzemnog tržišta, a počam od 1949. godine i inozemnog, stalno je u porastu, te dostiže zavidan broj od 900 stolica dnevno.

Njeni se kvalitetni proizvodi sve više traže i izvoze, čakorekuć, na sve strane svijeta — na 14 stranih tržišta. Nabrojiti ćemo samo glavne kupce — Engleska, S. A. D., Nizozemska, Belgija, Francuska, Franc. Marcko, Alžir, Egipat, države Bliskog Istoka itd. Proizvodnja je stoga uglavnom usmjerena na izvoz, zadnjih godina do 70%, a svega 30% za pokrivanje potrebe tuzemnog tržišta. Izrađuje se oko 120 tipa stolica i sitnog pckuštva, te je zaposleno u proizvodnji skoro 1000 radnika.

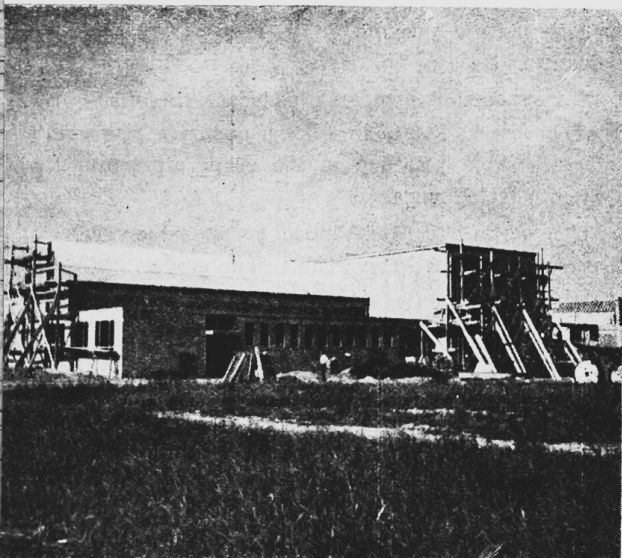
Uočivši činjenicu, da s dosadašnjim kapacitetom nije u mogućnosti pokriti ni domaće potrebe, a isto tako ni stalno rastuće potrebe stranih tržišta s jedne strane, a s druge strane, da se radom u starim, dotrajalim i nehigijenskim prostorijama ne može dostići niti kvalitetni niti kvantitetni napre-

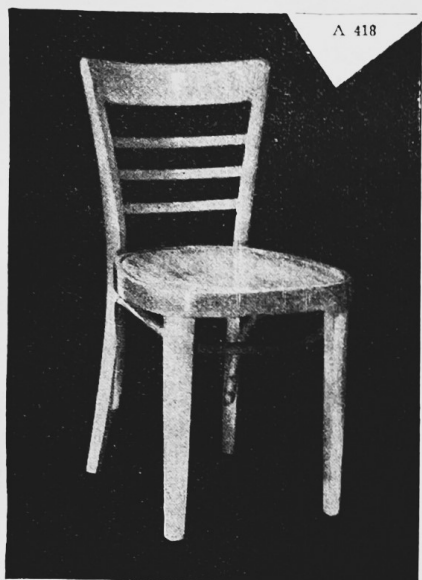
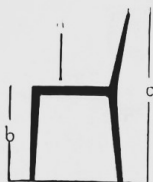
Nova tvornica stolica u fazi izgradnje

dak i vrhunac u proizvodnji, odlučeno je i odobreno podzanje nove savremene tvornice. S gradnjom se započelo sredinom 1953. god. a dovršenje predstoji idućih mjeseci. Ova nova tvornica, jedna od zaista najvećih i najsavremenijih te vrste ne samo u Evropi već u svijetu, što potvrđuje izjave stranih tvorničara i kupaca, koji su je posjetili, uz još kvalitetniju izradu bit će u mogućnosti već u početku podvostručiti svoj proizvodni kapacitet — 1500 do 1600 stolica dnevno — sa znatno proširenim asortimanom proizvoda. Na taj će način tvornica biti u mogućnosti da zadovolji glavnu tuzemnu tražnju i odgovori u cjelosti stalno rastućim izvoznim zadacima, i s opravdanim ponosom na svoje radne uspjehe dočekati proslavu 10-godišnjicu oslobođenja.

Na Proljetnom Zagrebačkom Velesajmu izlaže uz druge tvornice i poduzeća drvne industrije Hrvatske u paviljonu »Fr« na starom dijelu Velesajma.

Varaždin će uskoro dobiti najmoderniju tvornicu stolica u Evropi

B	526	a 44/48	b 46	c 83 cm.
A	418	a 43/44	b 46	c 83 „
B	418	a 44/48	b 46	c 84 „
A	160	a 40/40	b 47	c 84 „

**VARAŽDINSKA TVORNICA STOLICA
-BOBIĆ FLORIЈAN-
VARAŽDIN**

Zagrebačka tvornica pokućstva

Zagreb je iz ranijih vremena poznat kao uva-
ženi potrošački i proizvođački centar kvalitetnog
pokućstva. Proizvodnja tog pokućstva odvijala se
sve do 1950. g. u razmjerima stolarskog obrta, koji
ni izdaleka nije mogao zadovoljiti potražnju. Zato
je osnivanje Zagrebačke tvornice
pokućstva (1950. g.) imale svoje
realno ekonomsko opravdanje, a
to se i u praksi pokazalo kroz
protekli petogodišnji period rada
ovog kolektiva.

Tvornica je ubrzo stekla vi-
soki renome na domaćem tržištu,
a uspjela je probiti se i na vanj-
sko. Njezino je pokućstvo već
stiglo u Englesku, Njemačku i
Bliski Istok.

Sama izradba se odlikuje pre-
ciznošću, efektnom površinskom
obradom i orijentacijom na sve
suvremenije stilove. Sama tehni-
ka proizvodnje odvija se po si-
stemu lanca, iako sam ambijent
predstavlja samo provizorno rješenje tvorničkog
prostora. (U planu je, naime, izgradnja nove tvor-
nice pokućstva u Zagrebu, na čemu je kolektiv
ove tvornice neobično zainteresiran, te je preuzeo

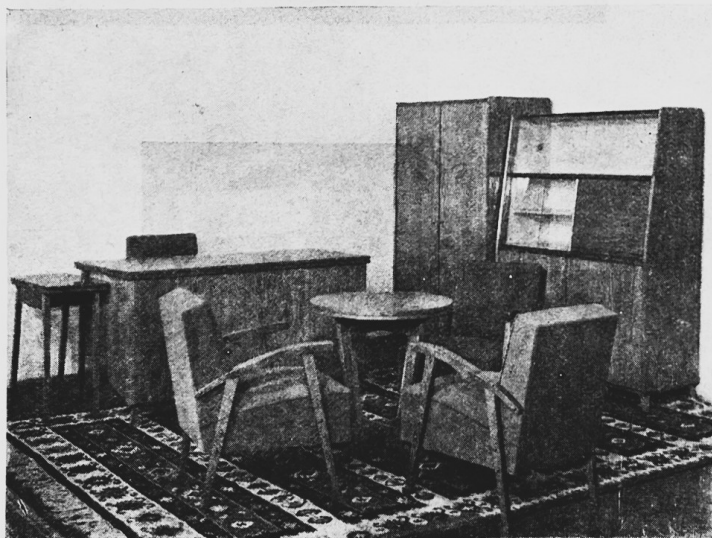
na sebe dio poslova u vezi s ostvarenjem tog
plana). Pokućstvo se izrađuje većim dijelom iz pa-
nela, a oblaže se kvalitetnim plemenitim furni-
rima.

Zagrebačka tvornica pokućstva je redoviti izla-

Spavaća soba furnirana orahom — proizvod Z. T. P.

gač na Zagrebačkom Velesajmu. Štaviše, može se
kazati, da se sa strane tvornice pridaje toj našoj
privrednoj manifestaciji neobično velik značaj.
Dosada se moglo zapaziti, da je ovaj kolektiv na
svakom sajmu stavio na raspolo-
ženje tržištu i potrošačima neki
novi tip pokućstva.

Radna soba — proizvod Z. T. P.

Asortiman proizvodnje obu-
hvata više tipova spavaćih i kom-
biniranih soba, a u posljednje
vrijeme izrađuju se i prvorazred-
ne radne sobe. Domaće tržište
nije ograničeno samo na Zagreb
i bližu okolinu. U tvornici se
upravo dovršava unutarnji ure-
đaj za jedan novi stambeni
objekt (od 60 stanova) u Zenici,
a i u drugim krajevima naše ze-
mlje već je dobro poznato po-
kućstvo s oznakom Z. T. P.

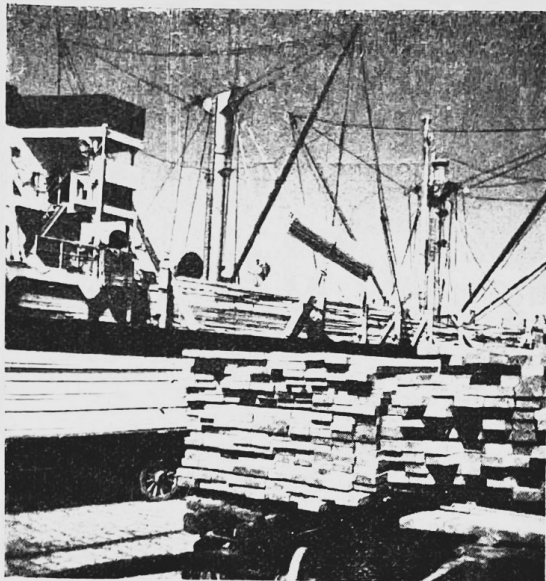
„RUDNIK“

ŠUMSKO IZVOZNO- UVOZNO PREDUZEĆE

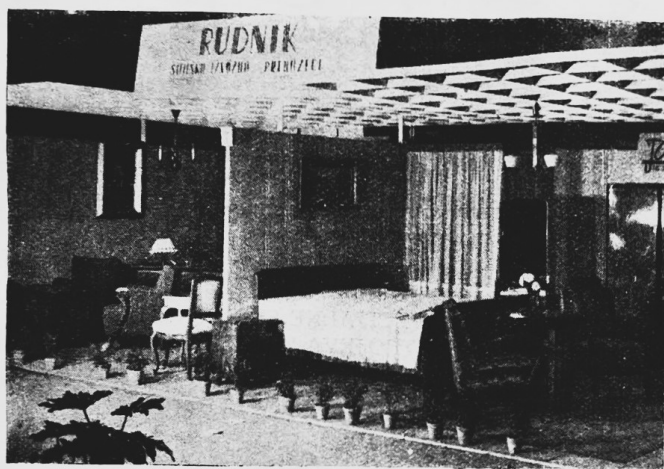
UNAPREĐENJE DRVNE I DRVNE FINALNE INDUSTRIJE KROZ IZVOZ I UVOZ to je osnovni **PUT I CILJ**, kojim se rukovodi u svome radu »**RUDNIK**« šumsko izvozno-uvozno preduzeće u Beogradu od svoga postanka od 1948 godine.

Na tom putu »Rudnik« uspješno djeluje uglavnom na širem i užem području NR Srbije, gdje prije rata nije bilo, takoreći, izvoza drvenih rezanih i finalnih sortimenata.

»Rudnik« je uspio da drvo i proizvode od drveta, koje mu proizvođači povjeravaju za izvoz, plasira izravno ili putem svojih predstavnika u inostranstvu na puno zadovoljstvo proizvođača, koji koriste »Rudnikovu« izvozničku i uvozničku organizaciju.

»Rudnik« izvozi proizvode naše drvne industrije na inozemna tržišta

»Rudnikova« organizacija daje proizvođačima sva potrebna uputstva u vezi s proizvodnjom za izvoz i prema potrebi šalje na lice mjesta svoje stručnjake. Na svom sabirnom skladištu na Rijeci prikuplja, konzervira, stručno doraduje i otprema brodovima pilanske i finalne proizvode za izvoz u prekomorske zemlje. U direktnom željezničkom saobraćaju izvozi i postizava preko svojih špediterskih veza najpovoljnije uslove transporta.

»Rudnik« stoji sa svojim principima i mogućnostima poslovanja i u buduće na raspoložuju proizvođačima svih vrsta drveta i drvnih finalnih proizvoda.

„RUDNIK“

IZVOZNO- UVOZNO PREDUZEĆE BEOGRAD

Trg Republike 3 Poštan. fah 459

Telefoni: Centrala 21060, 20954, 20082, 21996

Direktor 20095

Telegrami: Rudnikdrvo

IZVOZI:

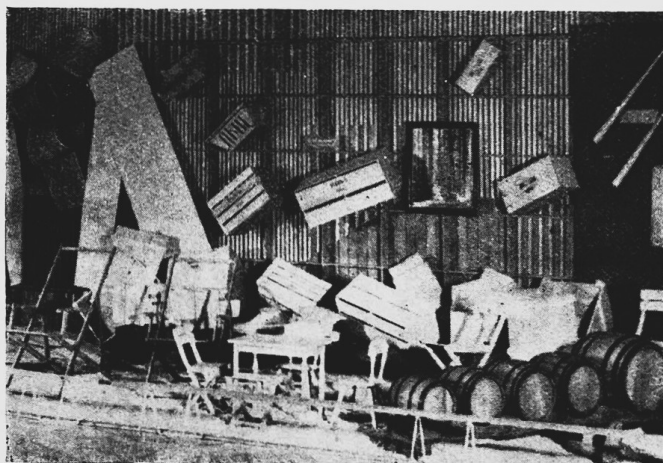
Rezanu građu svih lištača i četinjara, namještaj, drvnu galanteriju, furnir, šperploče, sanduke, proizvode građevinske stolarije, šumske proizvode.

UVOZI:

Drvo i proizvode od drveta.

POSREDUJE:

U svima izvozno-uvoznim poslovima drvne struke.

Na sajmovima u zemlji i inozemstvu »Rudnik« organizira izložbe drvnih proizvoda za proizvođače NR Srbije

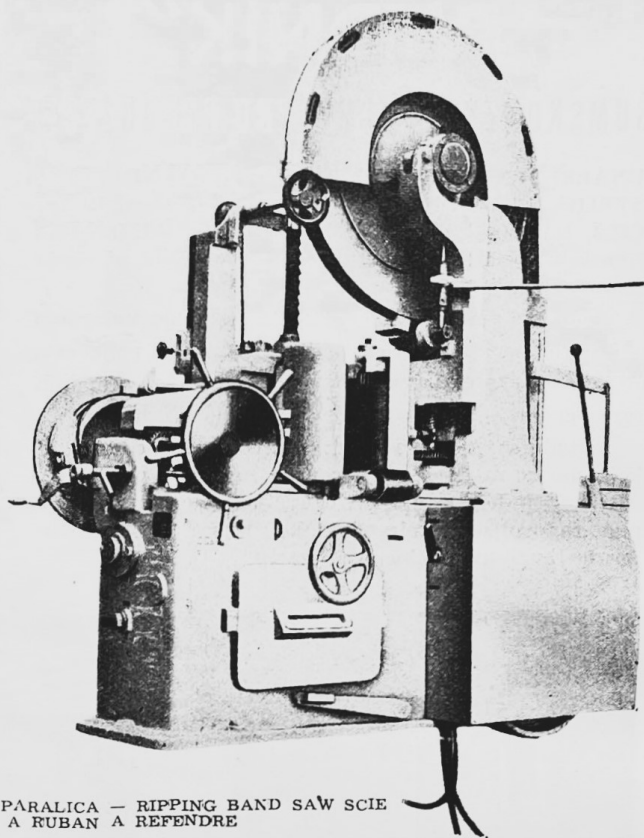
BRATSTVO

TVORNICA STROJEVA

ZAGREB

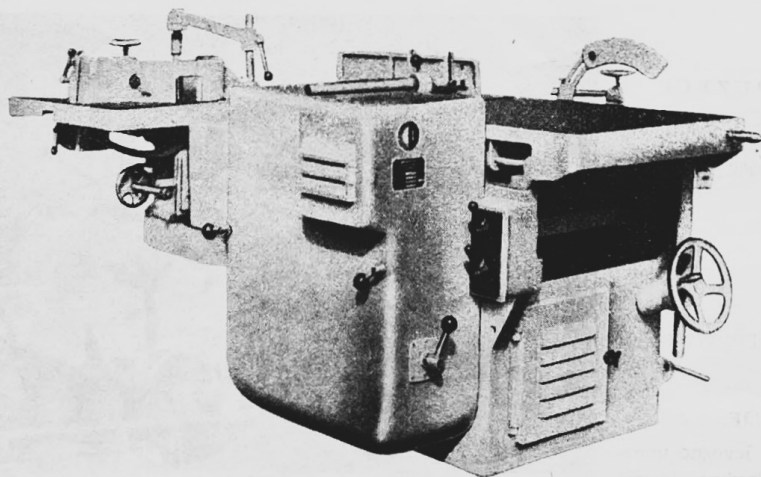
Paromlinska 58

BUŠILICE
PARALICE
RAVNALICE
GLODALICE
BLANJALICE
KOMBINIRKE
KLATNE PILE
TRAČNE PILE
TOKARSKKE KLUPE
LANČANE GLODALICE
BRUSILICE ZA NOŽEVE
RUČNE CIRKULARNE PILE
RUČNE LANČANE DUBILICE
RUČNE KRUŽNE BRUSILICE
VERTIKALNE TRAČE BRUSILICE
PRECIZNE CIRKULARNE PILE
RUČNE BLANJALICE — RAVNALICE
ZIDNE BUŠILICE ZA ČVOROVE
AUTOMATSKE BRUSILICE ZA PILE

PARALICA — RIPPING BAND SAW SCIE
A RUBAN A REFENDRE

PROIZVODI STROJEVE ZA OBRADU DRVA. — IZRAĐUJE SPECIJALNE STROJEVE PO ŽELJI KUPACA. — VRŠI GENERALNI POPRAVAK SVIH VRSTI STROJEVA ZA OBRADU DRVA. — LIJEVA MAŠINSKI LIV PREMA DOSTAVLJENIM MODELIMA I CRTEŽIMA.

KOMBINIRKA — UNIVERSAL COMBINED
MACHINE — MACHINE COMBINÉE
UNIVERSELLE

